

עפ 3475/23 - ערן אזולאי נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 3475/23

לפני:

כבוד השופט דוד מינץ
כבוד השופט יוסף אלרון
כבוד השופטת יעל וילנר

המערער:
נגד

ערן אזולאי

המשיבה:

מדינת ישראל
ערעור על הכרעת דינו מיום 26.1.2023 וגזר דינו
מיום 24.4.2023 של בית המשפט המחוזי בתל
אביב-יפו (השופט צ' קאפח) בת"פ
67808-11-21
כ"ב שבט התשפ"ה (20 פברואר 2025)

תאריך הישיבה:
בשם המערער:
בשם המשיבה:

עו"ד מריה ציבלין

פסק-דין

השופט דוד מינץ:

בערב יום הכיפורים תשפ"ב התנגש המערער עם רכבו בנער ב' ח' ז"ל (להלן: המנוח), עת עמד עם אופניו בכביש מס' 4 סמוך למחלף גבעת שמואל. המנוח הובהל לבית החולים כשהוא במצב אנוש ושם נקבע מותו, עוד טרם מלאו לו 13 שנים.

הערעור שלפנינו נסוב על הכרעת דינו מיום 26.1.2023 וגזר דינו מיום 24.4.2023 של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (השופט צ' קאפח) בת"פ 67808-11-21, בהם הורשע המערער בעקבות האירוע המתואר בעבירות של המתה בקלות דעת ונהיגה ברכב תחת השפעת משקאות משכרים, והושתו עליו 10 שנות מאסר בפועל לצד עונשים נלווים.

עמוד 1

כתב האישום

1. על פי עובדות כתב האישום, בצהרי יום 15.9.2021, ערב יום הכיפורים תשפ"ב, המערער שנהג משקאות אלכוהוליים בסמוך לבית חברו שבבאר יעקב. בהמשך, בסמוך לשעה 19:00 נהג המערער חזרה לביתו שבכפר סבא, בכביש 4 מדרום לצפון, כאשר מזג האוויר היה נאה, הראות הייתה טובה, הכביש היה תקין ומואר, ושדה הראייה היה פתוח לפניו. באותה העת רכב המנוח על אופניים לפני המערער בנתיב נסיעתו. בשלב מסוים עצר המנוח את רכיבתו על מנת לשאול עוברת אורח כיצד מגיעים לרחוב ז'בוטינסקי בפתח תקווה. עם הגעת המערער למקום, הוא התנגש במנוח בעוצמה עם חזית רכבו וכתוצאה מכך הוטח המנוח אל אספלט הכביש, למרחק של 63.3 מטרים ממקום ההתנגשות. המנוח פונה לבית חולים כשהוא במצב אנוש וסובל מפגיעה רב מערכתית, וכעבור מספר שעות נפטר מפצעיו. לאחר הגעת כוחות משטרה אל זירת התאונה נדרש המערער ליתן דגימת דם, אך הוא סירב לעשות כן.

2. על פי המפורט בכתב האישום, תאונת הדרכים ומותו של המנוח נגרמו כתוצאה ממעשיו של המערער. הוא נהג בקלות ראש, בחוסר זהירות וללא תשומת לב לחיי אדם; הוא לא התאים את מהירות נסיעתו למועד בו נהג ברכב - ערב יום הכיפורים - למרות שהיה מודע לעובדה שבמועד זה משתמשים בכביש הולכי רגל ורוכבי אופניים, המסתמכים על המוסכמה החברתית לפיה מקובל להימנע מנסיעה בכלי רכב ותנועת כלי הרכב המנועיים בכבישים מועטה ואיטית; הוא לא התאים את מהירות נסיעתו לתנועת משתמשי הדרך ובהם רוכבי אופניים שרכבו בכביש באותה עת; הוא לא האט את מהירות נסיעתו ברכב, לא התאים את נהיגתו לתנאי הדרך ולא הבחין כלל במנוח, על אף קיומו של שדה ראייה פתוח; והוא נהג תחת השפעת משקאות אלכוהוליים.

3. בעקבות האמור יוחסו למערער עבירות של המתה בקלות דעת לפי סעיף 301ג לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק), ונהיגה תחת השפעה (משקאות משכרים) לפי תקנה 26(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א-1961 (להלן: תקנות התעבורה).

ההליך לפני בית המשפט המחוזי

4. בתשובתו לכתב האישום טען המערער כי הוא מקבל כעובדה שקיים מנהג להימנע מנסיעה בכלי רכב ביום הכיפורים, וכי תנועת כלי הרכב ביום זה היא מועטה ואיטית. עם זאת, הוא סבר שקיים קושי בהגדרת העניין כ"מוסכמה חברתית". עוד טען כי שנהג כמות זניחה של אלכוהול, וכי בעת הנהיגה לא היה תחת השפעת משקאות משכרים. כן טען כי מזג האוויר היה אמנם נאה, אך לא הייתה ראות טובה, שכן הכביש היה חשוך יחסית. הוא לא חלק על קורות התאונה ואף לא על כך שקיים קשר סיבתי בין התאונה לבין מות המנוח, אך כפר בכך שהתאונה נגרמה כתוצאה ממעשיו וטען שהיא הייתה בלתי נמנעת.

5. לפני בית המשפט המחוזי נוהל הליך הוכחות מלא. מפאת חשיבות תוכן של העדויות והראיות השונות להבנת המחלוקות מושא הערעור, המופנה כאמור גם נגד הרשעתו של המערער, עיקרן יובא כבר עתה.

6. פרשת התביעה כללה שני עדי ראיה מרכזיים: הגב' נטע שפיר, עוברת האורח ששוחחה עם המנוח בכביש בסמוך לקרות התאונה והייתה עדה לה (להלן: נטע); ומר אלימלך פיש המתגורר בקרבת מקום אשר רץ לחלון ביתו בעקבות הרעש שנגרם מהתאונה והיה עד למתרחש בזירה לאחריה (להלן: אלימלך).

7. נטע סיפרה בעדותה כי בערב התאונה גם היא רכבה על אופניה בכביש 4 לכיוון צפון. תחילה היא חלפה על פני המנוח, אך המנוח קרא לעברה ועל כן היא חזרה לכיוונו. השניים רכבו זה לצד זה, והמנוח שאל אותה כיצד להגיע לפתח תקווה. בשלב מסוים השניים נעצרו ונעמדו על התפר שבין הנתיב הימני לבין הנתיב המרכזי, כאשר היא עמדה עם פניה לכיוון דרום והמנוח עמד עם פניו לכיוון צפון. לדבריה, מפגש זה התרחש בשעת בין ערביים, עת עדיין היה אור יום אך תאורת הכביש כבר פעלה. מזג האוויר היה נאה והראות הייתה טובה. השניים שוחחו דקות ספורות, כאשר בשלב מסוים נטע הרימה את עיניה וראתה רכב מתקרב במהירות "מפחידה". בעקבות זאת היא זינקה לשול הימני (המזרחי) של הכביש, ולאחר מכן שמעה רעש חזק והבחינה בעשן. היא חיפשה את המנוח וראתה אותו שוכב מחוסר הכרה על גדר ההפרדה שבין שני מסלול הנסיעה לכיוון צפון ולכיוון דרום.

8. אלימלך מסר בעדותו שלא ראה את התאונה עצמה, אלא שמע מביתו רעש חריג בעקבותיו רץ לחלון ביתו. כשהגיע לחלון הספיק לראות רכב "מזגזג" שממנו יוצא עשן לבן, ולאחר מכן הבחין בילד שוכב ללא תזוזה בנתיב השמאלי של הכביש בצמוד לגדר ההפרדה. עוד הבחין כי האדם שיצא מתוך הרכב לא ניגש לילד, אלא החל לצעוד לכיוון גבעת שמואל ונעלם מהזירה. הוא גם הבחין באופניים מונחים על הנתיב השמאלי של הכביש בצמוד לגדר ההפרדה לפני המנוח, אך בהמשך אדם שעבר בזירה הרים אותם והזיזם אל מעבר לגדר. אלימלך מסר גם כן כי התאונה אירעה בשעת דמדומים וכי תאורת הכביש פעלה.

9. נוסף על עדי הראיה כללה פרשת התביעה עדות מרכזית מפיו של בוחן התנועה כרם ג'מאמעה (להלן: הבוחן). הבוחן ערך שלושה ניסויי שדה-ראיה בזירת התאונה: האחד בערב שבו התרחשה התאונה; השני למחרת היום, בשעה שבה התרחשה התאונה; והשלישי בחלוף יום נוסף, בשעה סמוכה לשעת התאונה. בשלושת הניסויים הציב הבוחן שני אנשים שמטרתם הייתה לדמות את נטע ואת המנוח, באזור שנקבע על ידו כאזור "האימפקט" (מקום ההתנגשות בין הרכב לבין המנוח), וביצע ניסיעה בכיוון שבו נסע המערער עובר לתאונה. זאת במטרה לבחון האם ובאיזו נקודה ניתן לזהות את משתתפי הניסוי. בשני הניסויים הראשונים זיהוי המשתתפים נעשה על ידי הבוחן עצמו, ובניסוי השלישי

השתתף המערער והזיהוי נעשה על ידו.

הבוחן מסר בעדותו כי הניסוי הראשון בוצע בשעה מאוחרת, בחשיכה, ועל כן איננו רלוונטי. בכל הנוגע לניסוי השני מסר הבוחן כי במרחק של 240 מטר לפני אזור האימפקט הוא ראה דמות העומדת בכביש באופן ברור; במרחק של 207.6 מטר לפני אזור האימפקט הוא ראה שתי דמויות בכביש; ובמרחק של 138 מטר הוא הבחין בשתי דמויות מכף רגל ועד ראש באופן מלא וברור. באשר לניסוי השלישי מסר הבוחן כי על פי דבריו של המערער, הוא החל לזהות דמות במרחק של 145 מטר מאזור האימפקט; הוא זיהה עצם שחור עם שני סימנים עגולים במרחק של 101 מטר; הבחין באדם מרים ידיים ובגלגל (של האופניים) במרחק של 92 מטר; זיהה בן אדם במרחק של 53 מטר; וזיהה שני אנשים במרחק 19 מטר. לגבי ניסוי זה מסר הבוחן כי להערכתו הוא חסר ערך ממשי, שכן הזיהוי נעשה על ידי המערער שהוא בעל אינטרס מובהק בתוצאות הניסוי.

הבוחן הוסיף והסביר על אודות הממצאים שאיתר בזירה. הוא מסר כי איתר סימני חריצה בכביש שעל בסיסם קבע את אזור האימפקט. הוא גם איתר כתם דם במרחק של 63.6 מטר ממקום האימפקט, ממנו למד על המרחק אליו הוטח המנוח. כן זיהה סימני בלימה אשר החלו רק לאחר נקודת האימפקט, ומכך למד כי המערער לא בלם את רכבו לפני הפגיעה. כמו כן מסר הבוחן כי בהתחשב במהירות נסיעתו של המערער, אשר נקבעה על בסיס דברים שהוא עצמו מסר (70-90 קמ"ש); ובהתחשב בזמן התגובה שלו, אשר נקבע על פי תנאי הדרך ותוך הנחת הנחות מקלות לטובתו - מרחק הבלימה שלו נע בין 58.54 מטר ל-85.5 מטר. לפיכך, ובהינתן שהמערער עצמו זיהה בניסוי השלישי דמות במרחק של 145 מטר מאזור האימפקט, הוא יכול היה להספיק לעצור בזמן ולמנוע את התאונה. בנוסף, ממצאי התאמת הנזקים של האופניים והרכב מצביעים על כך שהמערער פגע עם הפינה הימנית של חזית הרכב בחלקם האחורי-שמאלי של האופניים, וכתוצאה מכך האופניים הסתובבו שמאלה על צירם, נשכבו כשצדם השמאלי פונה מעלה וצדם הימני מותיר סימני חריצה ברכב עקב נפילתם על הכביש, ובעקבות הבלימה הם עפו קדימה. הבוחן מסר כי ממצאי התאמת הנזקים שוללים את האפשרות שהמנוח התפרץ בפתאומיות לכביש בפני המערער.

10. לצד עדי הראייה והבוחן, העידו במסגרת פרשת התביעה מספר שוטרים ונציגי משטרה נוספים שפגשו את המערער בערב התאונה. מהעדויות השונות עלה כי המערער לא אותר בזירה מיד עם הגעת כוחות המשטרה, והופיע בה רק לאחר זמן מה. עוד עלה כי לאחר הגעתו לזירה נדף מפיו ריח של אלכוהול. בעקבות זאת נערכו לו 3 בדיקות שנועדו לבחון את שכרותו:

בדיקת "נשיפון" - בדיקת ראשונית שמטרתה לבדוק אינדיקציה לשכרות באמצעות נשיפה לתוך שקית פלסטיק. בבדיקה זו, שנערכה בזירת התאונה, התקבלה תוצאה של 660 מ"ג אלכוהול בליטר אוויר נשוף (כאשר הרף המותר עומד על 240 מ"ג).

בדיקת מאפיינים - בדיקה התנהגותית הבוחנת את תפקודם וכשירותם של נהגים ובין היתר בחינת יציבות עמידה, הליכה על קו ישר והבאת אצבע לאף. בדיקה זו בוצעה בתחנת המשטרה והמערער עבר אותה בהצלחה.

בדיקת "ינשוף" - בדיקת נשיפה הנעשית באמצעות מכשיר אלקטרוני הבודק את כמות האלכוהול בדמו של הנבדק. השוטר שערך את הבדיקה בתחנת המשטרה מסר כי בתחילה המערער נמנע מלשתף פעולה בביצוע הבדיקה; כי במדידה הראשונה התקבלה תוצאה של "אלכוהול בפה - המתן 15 דקות"; וכי המדידה השנייה הייתה תקינה, אולם היא נעשתה לפני שחלפו 15 דקות כנדרש.

יצוין כי המערער התבקש מספר פעמים לערוך בדיקת דם, אך הוא סירב לכך.

11. בנוסף על העדים האמורים הוגשו מטעם התביעה סרטונים ממצלמות "נתיבי ישראל" שתיעדו אזור הסמוך לאזור התאונה בערב האירוע; הודעה מטעם אדם בעל היכרות מוקדמת עם המערער (להלן: אברהם) לגבי הרגלי השתייה שלו, שהוגשה בהסכמה; ומחקרי תקשורת וממצאים מהטלפון הנייד של המערער, המלמדים כי בדקות שלפני התאונה הוא ביצע ניסיונות חיוג רבים למכרים שונים ובכללם בת זוגו לשעבר, ממנה נפרד זמן לא רב לפני התאונה.

12. במסגרת פרשת ההגנה העיד המערער עצמו. גרסתו הכללית הייתה כי הוא בילה את יומו בבאר יעקב עם חברים ובני משפחה, ולפני כניסת החג יצא לכיוון ביתו בכפר סבא. באותה עת כבר החלה לרדת החשיכה, והוא נסע במהירות המותרת לפי החוק ואף פחות מכך בשל נסיבות היום. כשהגיע לאזור גבעת שמואל, הכביש היה פתוח לחלוטין, ולפתע פגע ברוכב אופניים שצץ לכביש. הוא בלם במהירות, ניגש למנוח בניסיון לסייע לו, ובהמשך ליווה אותו לאמבולנס. לאחר הפינוי חצה המערער את הכביש תוך שמירה על קשר עין עם הזירה, על מנת לשטוף את פניו בברז מים שהיה במקום. הוא ישב שם במשך מספר דקות וחזר לזירה כשהגיעה המשטרה. הוא שיתף פעולה עם השוטרים בזירה, ומסר בחקירותיו את כל האמת. עוד תיאר את חקירותיו השונות ואת ניסוי שדה הראייה השלישי בו השתתף, לגביו ציין כי שיתף פעולה באופן מלא וכי חש מאוים מנוכחות השוטרים. כן מסר כי החלטתו לנהוג בערב התאונה נעשתה באחריות, ובידיעה שהוא פיכח וצלול, וכי שיחות הטלפון שערך בעת הנהיגה נעשו ללא הקשה בטלפון הנייד.

13. נוסף על כך הובאו מטעם ההגנה שני עדים מומחים שהגישו חוות דעת מטעמם: מר אופיר לוי, שהתנדב מספר שנים ביחידת הבוחנים של משטרת מחוז תל אביב (להלן: המומחה לוי); ומר פרדי הרשקוביץ, בוחן תנועה לשעבר במשטרת ישראל (להלן: המומחה הרשקוביץ).

14. חוות דעתו של המומחה הרשקוביץ הייתה חוות דעת בעלת אופי כללי, ובה נסקרו הנחיות שונות

של משטרת ישראל, חוברות הדרכה וספרות מהארץ ומחוצה לה בנוגע לאופן עריכת ניסויי שדה ראייה, שחזורי תאונות דרכים ועריכת התאמת נזקים.

15. חוות דעתו של המומחה לוי עסקה במקרה הקונקרטי והתייחסה לשלושה היבטים עיקריים: התנאים ששררו בזירה בזמן התאונה; מנגנון הפגיעה במנוח; ואזור האימפקט. באשר לתנאים ששררו בזירה ציין המומחה לוי בין היתר, כי אחד מפנסי התאורה באזור התאונה לא פעל, כי הייתה תנועת כלי רכב באזור (הגם כי דלילה), וכי המערער לא נהג במהירות גבוהה ממהירותם של כלי הרכב האחרים. באשר לפגיעה במנוח ציין המומחה לוי כי בניגוד לעמדת הבוחן, מבדיקת אופניו של המנוח והתאמת הנזקים למול רכבו של המערער, עולה כי האופניים של המנוח עמדו ב"מימד הצר" שלהם, היינו באופן ישר מול הרכב ולכיוון נסיעתו. כמו כן, הפגיעה הראשונית בין הרכב לאופניים הייתה בין החלק הקדמי-שמאלי של הרכב לבין הגלגל האחורי של האופניים. בעקבות פגיעה זו התרומם הגלגל הקדמי של האופניים, המנוח הוטח לאחור ופגע במכסה המנוע של הרכב, ולאחר מכן הרכב סטה שמאלה ופגע פגיעה נוספת באופניים. הממצאים שאותרו על ידי הבוחן אמנם תואמים את הפגיעה השנייה באופניים, אך מתעלמים מהפגיעה הראשונה ומהעובדה שהאופניים עמדו ב"מימד הצר" מול הרכב. ובאשר למיקום האימפקט, ציין המומחה כי לא ניתן לקבוע אותו בהסתמך על סימני החריצה בכביש, שכן סימנים אלה מעידים על המסלול שאליו הושלכו האופניים לאחר המגע ולא על נקודת המגע עצמה.

בהמשך לכל האמור הוסיף המומחה לוי כי המיקום שבו העמיד הבוחן את המשתתפים המדמים את המנוח ואת נטע בניסוי, אינו משקף את המיקום שבו הם עמדו בפועל בעת האירוע, דבר המשפיע על בחינת שדה הראייה והמשליך על מהימנות ממצאי הניסוי. לכך הוסיף המומחה כשלים נוספים שנפלו לגישתו בניסויים, ובכלל זה כי בניסוי השני והשלישי האופניים לא הוצבו ב"מימד הצר" שלהם כפי שהיה בזמן אמת; כי במקום שבו הציב הבוחן את המשתתפים, היה רקע בהיר שהבליט את נוכחותם בניגוד למצב בזמן אמת; כי באופניים שנעשה בהם שימוש בניסוי הראשון דלק פנס שלא היה באופני המנוח; כי בניסוי השני נסעו בכיוון הנגדי כלי רכב עם פנסים דלוקים אשר השפיעו על התאורה באזור; וכי בניסוי השלישי נעשה שימוש ברכב שונה מרכבו של המערער, והלבוש הבהיר של המשתתפים המדמים את המנוח ונטע השפיע על היכולת לראותם.

הכרעת הדין

16. בית המשפט המחוזי הרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום. תחילה סקר בית המשפט את עיקרי עדויותיהם של נטע ואלימלך, וציין שעולה מהן כי בכל פרק הזמן שבו שהו המנוח ונטע בכביש לא הייתה בו כל תנועה; כי פרק הזמן שחלף מעת שהבחינה נטע בסכנה המתקרבת ועד שזינקה לשול הימני של הכביש היה חלקיק שנייה, כך שלא ניתן לקבל את טענת המערער לפיה המנוח "צץ משום מקום"; כי התאונה אירעה בשעת דמדומים, שעה שגם תאורת הכביש פעלה; וכי הגם שלא ניתן לאמוד את מהירות הרכב של המערער, ברור שהיא הייתה גבוהה, והדבר גם נתמך במרחק שבין

מקום התאונה לבין המקום בו אותר המנוח. בית המשפט ציין כי עדויותיהם של נטע ואלימלך נתמכות בתיעוד מצלמות "נתיבי ישראל", ממנו עלה כי לא הייתה תנועת כלי רכב באזור בסמוך לקרות התאונה וכי ניתן לראות היטב ובבירור את המתרחש על הכביש ללא קשר לתאורה. בתוך כך נדחתה טענת המערער לפיה אין ליתן אמון בעדויות נטע ואלימלך, ונקבע כי מדובר בעדויות השלובות זו בזו ובמארג הכולל של עדויות התביעה.

17. בנוסף, ובהתבסס על העדויות האמורות, קבע בית המשפט כי הוכחה המוסכמה החברתית הנוהגת בערב יום הכיפורים וביום עצמו בדבר השימוש של הולכי רגל ורוכבי אופניים בכביש, לרבות בעורק תחבורה ראשי. צוין כי גם המערער עצמו הסכים בעדותו שקיימת מוסכמה חברתית לפיה אין נוהגים בכלי רכב ביום הכיפורים ואף העיד שנסע במהירות נמוכה מהמהירות המותרת "בגלל נסיבות היום", אם כי בהמשך עדותו הסתייג מכך. בעניין זה בית המשפט דחה את טענת המערער בסיכומיו לפיה אין בדין הישראלי התייחסות למוסכמה החברתית ביחס לשימוש בכבישים ביום הכיפורים. כך גם נדחתה הטענה לפיה אין לאפשר לילד בן 12 לעלות לבדו ללא כל פיקוח למרכז של כביש מסוכן, תוך שנקבע כי יש להצר על ניסיון המערער לגלגל את האחריות להתרחשות התאונה על המנוח ועל הוריו. לבסוף צוין כי המוסכמה החברתית בדבר הימנעות מנהיגה בכביש ביום הכיפורים והימצאות עוברי דרך על הכביש, היא אף בבחינת ידיעה שיפוטית.

18. מכאן פנה בית המשפט לבחינת אחריות המערער לתאונה, ובפרט לשאלה האם הוא אכן לא יכול היה להבחין במנוח ובנטע מבעוד מועד ולהימנע מגרימת התאונה. בעניין זה סקר בית המשפט את מבחני שדה הראייה שנערכו על ידי הבוחן. לאור דבריו של הבוחן בעדותו ביחס לממצאי הניסוי הראשון והשלישי, התמקד בית המשפט בניסוי השני, בו כאמור הבחין הבוחן כבר במרחק של 183 מטרים מאזור האימפקט בשני הרוכבים באופן מלא מכף רגל ועד ראש. בית המשפט ציין כי אמנם הבוחן ידע מראש כי הוא צריך לחפש דמויות על הכביש, אולם אין בכך כדי לפגוע בתקפות הניסוי, שכן כך היה מצופה מהמערער לנהוג באותו ערב נוכח המוסכמה החברתית הנוהגת ביום הכיפורים. עוד התייחס בית המשפט לממצאי הבוחן לפיהם המערער פגע תחילה באופניים ורק לאחר מכן החל בבלימה; כתם הדם שנמצא במרחק של 63.6 מטרים ממקום האימפקט המעיד על המרחק אליו הועף המנוח; ומהירות נסיעתו של המערער שהייתה כ-70-90 קמ"ש - והסיק ממצאים אלה כי הפגיעה במנוח הייתה בעוצמה רבה ובמהירות גבוהה מאוד.

19. בהמשך נדרש בית המשפט לדבריו ולממצאיו של המומחה לוי. תחילה צוין כי המומחה לוי לא היה בוחן תנועה מעודו, אלא רק צבר ניסיון בתחום בעת שהתנדב מספר שנים ביחידת הבוחנים של משטרת מחוז תל אביב. לגופו של עניין נקבע כי אין לקבל את עמדתו בכל הנוגע לתנאים ששררו בזירה בזמן התאונה. כך, אין לקבל את הקביעה לפיה התאורה במקום לא הייתה מלאה כנדרש. גם אם עמוד תאורה אחד מיני רבים לא עבד - אין בכך כדי להשפיע על שדה הראייה. כך גם אין לקבל את הקביעה כי במקום נצפתה תנועת כלי רכב בשני כיווני הנסיעה. מתיעוד מצלמות "נתיבי ישראל" עולה כי

במסלול בו אירעה התאונה לא הייתה כל תנועה של כלי רכב בדקות שקדמו לתאונה, ובכיוון הנגדי הייתה תנועה דלילה ביותר. כך גם, אין לקבל את הטענה כי כלי הרכב שנסעו בכיוון הנגדי עם פנסים דלוקים בעת הניסוי השני השפיעו על התאורה במקום התאונה. נקבע כפי שציין הבוחן, כי מדובר בכביש רחב ביותר בעל שטח הפרדה רחב גם כן, כך שתאורת המכוניות מהכיוון הנגדי חסרת משמעות.

20. בית המשפט גם דחה את טענת המומחה לוי לפיה מאחר שהאופניים עמדו ב"מימד הצר" היה קושי לראותם. לא רק שמעדותה של נטע, מהנזקים שנגרמו ומשחזור התאונה עולה שהאופניים היו בנטייה קלה ימינה; אלא שאין לכך רלוונטיות בהינתן הכביש הריק ותנאי התאורה. עוד נדחה הניסיון לחלוק על מיקום האימפקט. צוין כי מקום האימפקט - בתפר שבין הנתבי הימני למרכזי - נקבע בהתאם לעדותה של נטע ולחריצים שאותרו על הכביש, ובכל מקרה עניין זה אינו מעלה ואינו מוריד לגבי אחריות המערער לתאונה. באשר למרחק שממנו ניתן היה להבחין בדמויות בכביש ולזמן התגובה של המערער, בית המשפט סקר את עמדות הצדדים מזה ומזה וקבע כי יש לאמץ את הנתונים שנקבעו על ידי הבוחן המצביעים על כך שהמערער יכול היה לעצור לכל הפחות כ-100 מטר ממקום התאונה. מכל מקום צוין כי גם לפי הנתונים המקלים עם המערער, הוא יכול היה לעצור במרחק של לפחות 60 מטרים ממקום התאונה. בית המשפט הוסיף כי על פי מחקרי התקשורת והממצאים מהטלפון הנייד של המערער, הוא היה עסוק בעת נסיעתו בניסיונות לבצע שיחות טלפון שונות. אך אף אם ביצע את השיחות ללא הקשה בטלפון, אין בכך כדי להקהות את העובדה שהוא היה טרוד בדברים שאינם נוגעים לנהיגה. בהתחשב בכל האמור ברור כי המערער לא נתן את דעתו כלל אל הנעשה בכביש. הוא יכול היה למנוע את התאונה ולבלום מבעוד מועד ואף במרחק ניכר ממקום התאונה, אך הוא נטל סיכון בלתי סביר באופן שבו נהג במכוניתו ועל כן האחריות לגרימת התאונה רובצת כולה לפתחו.

21. אחר דברים אלה פנה בית המשפט לבחינת העבירות המיוחסות למערער. תחילה נקבע כי בהתחשב בעדויות שנשמעו ובראיות שהוצגו, יש להרשיע את המערער בעבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים. ביסוד קביעה זו עמדו מספר נדבכים. ראשית, ריח האלכוהול שנדף מפיו של המערער, כפי שעלה מעדויות גורמי המשטרה שנכחו בזירת התאונה לאחר שהתרחשה. שנית, הימצאות אלכוהול בפיו כשעתיים לאחר התאונה, במסגרת בדיקת הינשוף הראשונה שנערכה לו. צוין בעניין זה כי מאחר שבדיקת הינשוף השנייה שנערכה לו נעשתה טרם חלפו 15 דקות מהבדיקה הראשונה לא ניתן להסתמך על תוצאתה. עוד צוין כי אמנם התוצאה שהתקבלה בבדיקת הנשיפון (660 מ"ג) אינה קבילה לצורך אשמה של נהיגה בשכרות, שכן מדובר בבדיקה המעניקה אינדיקציה ראשונית, אך הפער בינה לבין הרף המותר גדול ומשמעותי, ומשכך יש לייחס לו חשיבות מצטברת לעניין עבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים. שלישית, התנהגות המערער במהלך בדיקת הינשוף הראשונה, בה לא שיתף פעולה ולא נשף למכשיר כמקובל. רביעית, נסיבות התאונה עצמה, כמתואר לעיל. חמישית, הודעת מכרו של המערער אברהם שהתקבלה בהסכמה, ממנה עולה כי אברהם פגש במערער כאשר היה שיכור מספר פעמים ואף רמז לו שלדעתו הוא סובל מבעיית

התמכרות לאלכוהול. ושישית, הודאת המערער כי צרך יין בשעות שלפני התאונה. בעניין זה צוין כי המערער מסר גרסאות שונות ומתפתלות בזירת התאונה, בחקירותיו השונות ובבית המשפט, וגרסאותיו אינן ראויות לאמון כלשהו.

בהמשך לכך הוסיף וקבע בית המשפט כי יש להרשיע את המערער גם בעבירה של המתה בקלות דעת. נקבע כי המערער נטל סיכון לא סביר הן בשתיית אלכוהול טרם הנהיגה, הן בהתעלמו מהעובדה הידועה גם לו בדבר המוסכמה החברתית ואפשרות הימצאותם של רוכבי אופניים על הכביש, והן בנהיגה "עיוורת" על הכביש שעה שעמדו לרשותו תנאים אופטימליים.

גזר הדין

22. בגזר דינו עמד בית המשפט על השבר שפקד את משפחת המנוח בעקבות מותו, ועל תכונותיו וכישוריו הייחודיים חרף גילו הצעיר. עוד עמד בית המשפט על כך שחייה של נטע ניצלו בנס כאשר בשבריר שנייה עלה בידה לזנק אל שולי הכביש בעוד שגורלו של המנוח נחרץ. צוין כי אופן נהיגת המערער ותוצאתה הנוראה פגעו בערך קדושת החיים ובחובה להגן על שלמות גופם ונפשם של המשתמשים בדרך ובכללם רוכבי האופניים. בהמשך עמד בית המשפט על מדיניות הענישה הנוהגת ועל שיקולים נוספים שהנחו אותו בקביעת המתחם, ובכללם ההחמרה ההדרגתית בעבירות מסוג זה ועמדת המחוקק ביחס לחומרתן. בהתאם לכך נקבע כי מתחם הענישה ההולם במקרה זה עומד על 7-11 שנות מאסר בפועל ו-15-20 שנות פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה. באשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה התייחס בית המשפט לנסיבותיו האישיות של המערער, לטענת בא-כוחו בדבר תרומתו לחברה ולהשפעת האירוע עליו ועל בני משפחתו. כן ניתנה הדעת לכך שהמערער נעדר עבר פלילי, אולם לחובתו מעל 40 הרשעות קודמות בעבירות תעבורה ובשבע השנים שקדמו לתאונה הוא ריצה שני עונשי פסילה לתקופה מצטברת של למעלה משלוש שנים, בגין צריכת אלכוהול לפני נהיגה. בהתחשב בכל האמור, כמו גם בעובדה שהמערער נמנע מלקחת אחריות על מעשיו וניסה לגלגל את האחריות על הוריו של המנוח, מצא בית המשפט להעמיד את עונשו של המערער בחלקו העליון של המתחם. בסיכומו של דבר נגזרו על המערער 10 שנות מאסר בפועל; שנה מאסר על תנאי לבל יעבור תוך 3 שנים את העבירות בהן הורשע או עבירה של נהיגה בשכרות; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה למשך 20 שנים החל מיום שחרורו ממאסר; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לשנה על תנאי, לבל יעבור עבירה של נהיגה בהיותו שיכור או תחת השפעת משקאות משכרים למשך 3 שנים מתום ריצוי מאסרו; פיצוי להורי המנוח בסך של 150,000 ש"ח; וקנס בסך של 20,000 ש"ח או 100 ימי מאסר תמורתו.

טענות המערער

23. ערעורו של המערער מופנה כאמור הן נגד הרשעתו והן נגד עונש המאסר שהושת עליו. בכל

הנוגע להכרעת הדין, נטען כי התאונה אירעה במיקום שונה לחלוטין מהמיקום שלגביו נערכו ניסויי שדה הראייה על ידי הבוחן. כך, עדותה של נטע, הממצאים הפורנזיים, ממצאי הנזקים והספרות המקצועית בתחום, מוליכים כולם למסקנה כי התאונה התרחשה בנתיב הימני של הכביש. אף על פי כן, במסגרת ניסויי מיקום הבוחן את התאונה בנתיב המרכזי-שמאלי, וזאת תוך עיוות הראיות, ניסיון להשפיע על עדותה של נטע והתעלמות מכלל הממצאים. הכל, מתוך כוונה להפליל את המערער. הבוחן התבסס בקביעת נקודת האימפקט על החריצים שאותרו בכביש, תוך שיצר תמונה שקרית לפיה החריצים נוצרו כתוצאה מגרירת האופניים מתחת לרכב בפגיעה. אלא שהממצאים מצביעים על כך שהחריצים לא נגרמו כתוצאה מגרירת האופניים אלא מפגיעתם בקרקע לאחר שהועפו מעלה כתוצאה מהתאונה. הממצאים גם מצביעים על כך שבניגוד לקביעת הבוחן, הפגיעה הייתה בצד השמאלי של הרכב ולא בצדו הימני; ובניגוד לקביעת הבוחן, המנוח לא הוטח בעקבות הפגיעה למיקום בו הוא נמצא, אלא נפל על מכסה המנוע והוסע עם הרכב לאותו מיקום. כשל נוסף שדבק בניסויי של הבוחן הוא העובדה שהוא הניח את האופניים בנטייה מסוימת לצד שמאל, חרף העובדה שכלל הראיות והעדויות מצביעות על כך שהאופניים עמדו ב"מימד הצר". בנסיבות אלה, ובהינתן כשלים רבים נוספים שנפלו באופן עריכת הניסויים על ידי הבוחן והצגתם לבית המשפט, לא היה כל מקום לבסס על ממצאי השקריים קביעות כלשהן, וודאי שלא להרשיע את המערער. זאת בפרט נוכח העובדה שהראיות והעדויות כולן מוכיחות שבמיקום האמיתי בו אירעה התאונה, לא ניתן היה לראות את שתי הדמויות שהיו על הכביש - הן מהטעם שהאופניים עמדו ב"מימד הצר", והן מהטעם שהדמויות עמדו על רקע שחור ולא על הרקע הבהיר בו הוצבו על ידי הבוחן בניסוייו.

24. זאת ועוד, בית המשפט המחוזי נתפס לכלל טעות כאשר קבע כי נקודת האימפקט אינה רלוונטית לקביעת שדה הראייה. בית המשפט עצמו היה ער לחשיבות נקודת האימפקט, ועל כן קבע אותה במיקום שונה מהמיקום שקבע הבוחן המשטרתי - בתפר שבין הנתיב הימני לנתיב המרכזי. לגבי מיקום זה לא נערך ניסוי שדה ראיה מעולם, ולו היה נערך, היו המשתתפים שדימו את המנוח ואת נטע, נטמעים ברקע השחור ולא ניתן היה לראותם, כפי שטענה ההגנה בחוות הדעת מטעמה. אלא שבית המשפט כלל לא בחן את חוות הדעת האמורות, המתיישבות באופן מובהק עם הממצאים, הראיות והעדויות בנוגע למקום התאונה, ובכך שגה. בכל מקרה, משעה שניסוי שדה הראייה התבסס על נקודת האימפקט, אין לו כל נפקות מקום שבו נקודת האימפקט הייתה שגויה, וממילא לא ניתן לקבוע את אשמת המערער מעל לכל ספק סביר. בית המשפט גם שגה כשקבע כי אין רלוונטיות לאופן שבו עמדו האופניים (ב"מימד הצר"), לעמוד התאורה שלא פעל ולרקע עליו עמדו המנוח ונטע. קביעות אלה עומדות בניגוד לספרות המקצועית ולפרקטיקה העולמית, ולכן ניתנו בחוסר סמכות וגורמות למערער עיוות דין קיצוני.

25. בנוסף נטען כי המערער לא נטל סיכון בלתי סביר, ולמעשה לא נטל סיכון כלל, כאשר מהראיות ומהתנהלותו לאחר התאונה עולה כי לא התקיים היסוד הנפשי לעבירות בהן הורשע. המערער נסע מבאר יעקב לכפר סבא במהירות פחותה מהמותר, באופן אחראי ונורמטיבי, ובהתאם לחוק ולכך

שהכביש היה ריק מאדם. המנוח עמד בלב כביש מהיר בשעת חשיכה, לבוש בבגדים שחורים, על רקע שחור, כשעמוד התאורה שמעליו לא פעל והצליל את הכביש. בנסיבות אלה, כלל לא היה מקום להעמיד את המערער לדין ולבטח לא להרשיעו. בעניין זה הוסיף וטען המערער כי קביעת בית המשפט לפיה בכביש היו הולכי רגל ורוכבי אופניים אחרים, היא קביעה שקרית שהועתקה מכתב האישום ללא בדיקה ומבלי שהוכחה. התיעוד ממצלמות "נתיבי ישראל" סותר קביעה זו ומוכיח שהכביש היה ריק מאדם זולת כלי רכב, המנוח ונטע. בהינתן אפוא שעל יסוד זאת נקבע שהמערער לא נקט בזהירות המיוחדת הנדרשת בנהיגתו, יש לבטל את הכרעת הדין. לכך יש להוסיף שגם בית המשפט עצמו קבע בהקשר אחר בהכרעת הדין כי היה למערער "שדה ראייה פתוח", וברי כי לא ניתן לסמוך על הכרעת דין המתארת שתי זירות שונות. מדובר בסתירה פנימית היורדת לשורש ההרשעה בכל הנוגע לציפייה להימצאות אדם בכביש המהיר והריק.

26. יש לבטל את הכרעת הדין גם מאחר שהוכח כי המערער לא נהג תחת השפעת משקה משכר. מהודעתו של החבר שבביתו שהה המערער עובר לתאונה (להלן: יוסי), עולה כי המערער לא שתה כל משקה משכר. יוסי אמנם לא הובא לעדות, אולם הדבר נעשה בעצת עורכי דינו הקודמים של המערער (שהוחלפו בין הכרעת הדין לגזר הדין) ואין מקום לזקוף זאת לחובתו. כמו כן, מיד לאחר התאונה המערער חש לסייע למנוח, ליווה אותו לאמבולנס, התעניין בשלומה של נטע, המתין לבוא המשטרה בזירה, שיתף פעולה בכל הבדיקות והחקירות להן נדרש, דיבר בצלילות ועבר את בדיקת המאפיינים בהצלחה. הקביעה כי המערער היה תחת השפעת משקה משכר התבססה על ראיות נסיבתיות שכלל לא נבדקו לעומקן, הרחוקות מהוכחת ממצאים המצדיקים הרשעה, ושמקורן ברצון להפלילו. שהרי לא נקבע ריכוז אלקוהול בגופו, ולא הוכחה השפעה של משקה כלשהו על התנהגותו ונהיגתו. להיפך, הממצאים הפורנזיים מוכיחים כאמור כי הוא היה צלול, לא נסע בפראות והתנהל באופן נורמטיבי. זאת כאשר תוצאות הבדיקה המקדימה שנערכה לו בזירה ותוצאות בדיקת הינשוף שנערכה לו מאוחר יותר הן בלתי קבילות, כך שכלל לא היה מקום להתבסס עליהן בדוח הבוחן או להגישן לבית המשפט.

27. באשר להודעת מכרו של המערער על הרגלי צריכת האלקוהול שלו, כלל לא היה מקום ליתן לה משקל שכן אין בין השניים היכרות של ממש. מכל מקום, הוא לא היה עם המערער עובר לתאונה ועל כן אין בהודעתו כדי ללמד דבר לעניינו. באשר לעדות השוטרים לפיה נידף מפיו של המערער ריח אלקוהול, הרי שמדובר בעדות מוקשית בהתחשב בכך שהמערער עטה על פיו מסיכה. ייתכן שהיה זה הריח שנידף בזירה בעקבות התאונה, עליו גם העידה נטע, או ריח שנדף מגורמים אחרים שנכחו בזירה. בכל מקרה, העובדה שנדף מפי המערער ריח אלקוהול אינה מהווה כשלעצמה ראיה המוכיחה נהיגה תחת השפעת אלקוהול. בית המשפט כלל לא בחן את התרחיש לפיו המערער לא היה תחת השפעה כלשהי, והאם בגדרו של תרחיש זה קיים ספק סביר שמא הוא לא התרשל או שלא התקיים בו היסוד הנפשי הנדרש לעבירות בהן הורשע. בית המשפט התמקד בפערים בין התשובות שניתנו על ידי המערער בחקירותיו לשאלות הנוגעות לשתיית אלקוהול על ידו, אולם לפערים אלה יש הסבר עובדתי והגיוני הנוגע לטראומה שחווה ולייעוץ המשפטי שניתן לו לפיו עדיף שישב שאינו זוכר. בכל מקרה, אף אם אכן המערער נהג תחת השפעת משקה משכר, הדבר אינו נוגע לשדה הראייה שהיה לו, כך

שהתאונה הייתה בלתי נמנעת בכל מקרה.

28. בית המשפט גם שגה כאשר הרשיע את המערער בעבירת המתה בקלות דעת על בסיס ההנחה שהוא פעל בניגוד למוסכמה חברתית-דתית לפיה לא נוסעים בכבישים בכניסתו של יום הכיפורים, מוסכמה שאינה מתקיימת לגבי כביש מהיר ולגבי המאחרים לקבל את החג. לא בכדי בסרטונים ממצלמות "נתיבי ישראל" נצפים כלי רכב שונים נוספים נוסעים בכביש. לכך יש להוסיף כי אין מקום להרשיע אדם על בסיס מוסכמה שאינה מעוגנת בדין. זאת בפרט בנסיבות שבהן מדובר בתאונה שהוא לא יכול היה למנוע. לחלופין נטען כי מקרה זה אינו נכנס לגדרה של עבירת המתה בקלות דעת, אלא לכל היותר לעבירה של גרימת מוות ברשלנות, שגם בה - בהתחשב בכל האמור - לא היה מקום להרשיעו.

29. באשר לעונש, נטען כי מדובר בעונש החורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנוהגת, כאשר גם במקרים חמורים שכללו הפקרה של הנפגע הוטלו עונשים פחותים באופן משמעותי. גם שגה בית המשפט בכך שלא אפשר הגשת תסקיר שירות מבחן בעניינו של המערער עובר למתן גזר הדין. זאת בפרט על רקע תוצאות התאונה והטראומה שחווה. עובדה זו, לצד נתונים אחרים, מצביעים על המגמתיות של בית המשפט המחוזי.

30. לשלמות התמונה יצוין כי לאחר הגשת ערעורו הגיש המערער בקשה "לקבלת ראייה חדשה", בה התבקש להעיד את מומחי ההגנה, ולחלופין לקבל חוות דעת חדשה מטעם המומחה הרשקוביץ. זאת, כך נטען, מהטעם שבהכרעת הדין נכללו קביעות שבמומחיות העומדות בניגוד לספר הבוחנים המשטרתי ולספרות המקצועית, אשר יש להן השלכות רוחב ויש בהן כדי לגרום למערער עיוות דין חמור. לעמדת המערער, את השגיאות שבמומחיות שנפלו בהכרעת הדין יש להבין מפיו של מומחה, ועל כן יש לאפשר את העדת המומחים לוי והרשקוביץ, או למצער לקבל את חוות הדעת החדשה של המומחה הרשקוביץ. המערער טען כי לא הייתה כל אפשרות להגיש את הראיות האמורות קודם לכן, שכן הן מבוססות על הקביעות הפסולות בהכרעת הדין, שלא ניתן היה לשער שייכללו בה. נוסף על האמור התבקש להורות על העדתו של יוסי, החבר שמביתו יצא כאמור המערער לנסיעה שסופה תאונת הדרכים. לטענת המערער, יוסי לא הובא לעדות בשל כשל בייצוג, ועדותו היא קריטית שכן הוא האחרון שראה את המערער טרם התאונה ויכול להעיד על מצבו ועל צלילותו. אדון בגורל בקשה זו בהמשך.

טענות המשיבה

31. המשיבה מצדה סמכה את שתי ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. לעמדתה, הרשעת המערער מבוססת על ראיות מוצקות המוכיחות כי הוא נהג ביום הכיפורים באופן שאינו מותאם לתנאי הדרך ותחת השפעת משקאות משכרים. בשל כך, על אף ששדה הראייה היה פתוח לפניו, הוא לא

הבחין במנוח ובנטע אשר עמדו עם אופניהם על הכביש. המערער חולק בערעורו על רובן ככולן של הקביעות העובדתיות שנקבעו בהכרעת הדין, אך אין כל טעות בקביעות ולא קמה כל עילה להתערב בהן.

32. באשר לטענות לעניין תנאי הדרך והראות בזמן התאונה, נטען כי הקביעה לפיה בזמן התאונה היה מזג אוויר נאה ויבש והכביש היה מואר מתיישבת עם עדותה של נטע; עם תיעוד מצלמות נתיבי ישראל; עם עדותו של הבוחן; ועם צילום ניסוי שדה הראייה השני שנערך למחרת התאונה. כמו כן, הקביעה כי לא הייתה תנועת מכוניות על הכביש כך שדבר לא הגביל את שדה הראייה של המערער, מתיישבת עם עדותה של נטע. המערער מנסה להתבסס בערעורו על כך שאחד מעמודי התאורה באזור לא פעל, אולם בצדק נדחתה טענה זו. זאת בין היתר בשים לב לעדותם של נטע, אלימלך ובוחן התנועה שמסרו כולם כי התאורה במקום הייתה טובה; לכך שמדובר בעמודי תאורה עוצמתיים הממוקמים בסמוך אחד לשני, באופן שבו אין בחסרונם של אחד כדי לגרוע מהיכולת לראות את הנעשה על הכביש; ולכך שממילא המנוח ונטע לא עמדו מתחת לעמוד התאורה הכבוי אלא דרומית ממנו, כאשר בין לבין ניצב עמוד תאורה נוסף שהיה פעיל. בכל הנוגע לשדה הראייה, מהניסוי השני שביצע הבוחן עלה כי כבר במרחק של 270 מטר מאזור האימפקט הוא ראה דמות על הכביש, והבחין בדמויות בבירור במרחק של 138 מטר. אמנם תוצאות הניסוי השלישי שנערך לא התקבלו על ידי בית המשפט בשל כך שהיה נתון להטיות המערער שהשתתף בו, אולם גם אם מקבלים את תוצאותיו, המסקנה המתקבלת היא שהיה לו מספיק זמן להגיב להימצאותו של המנוח על הכביש. ובנוגע לטענה כי לא ניתן היה להבחין במנוח בשל כך שהאופניים עמדו ב"מימד הצר", בצדק דחה בית המשפט טענה זו בהסתמך על עדותה של נטע לפיה האופניים עמדו בנטייה ימינה, כמו גם על התאמת הנזקים של הבוחן. מכל מקום, כפי שנקבע בהכרעת הדין, טענה זו אכן אינה רלוונטית בהינתן שהכביש היה ריק מאדם, בשים לב לתאורה ולשדה הראייה הטובים ששררו בכביש ושעה שהיו על הכביש שני רוכבי אופניים שעמדו בסמוך זה לזה.

33. באשר לטענות המערער לעניין מיקום אזור האימפקט, גם אותן אין מקום לקבל. בוחן התנועה קבע את אזור האימפקט בהסתמך על סימני החריצה בנתיב האמצעי בכביש, שנגרמו מגרירת האופניים על ידי רכבו של המערער לאחר הפגיעה. הקביעה כי מיקום האימפקט היה בתפר שבין הנתיב הימני למרכזי, מתיישבת עם עדותה של נטע ועם מיקום החריצים על הכביש, וגם עם מיקום האימפקט עליו המערער בעצמו הצביע בזירה. כלל לא ברור על מה מבסס המערער את טענתו לפיה מיקום האימפקט היה בנתיב הימני, שעה שהמומחה לוי העיד שאינו יודע היכן היא ממוקמת וכי היא אמורה להיות מאחורי מיקום החריצים שנמצאים בנתיב האמצעי. בכל מקרה, בצדק נקבע שאין משמעות למיקום האימפקט בהינתן שדה הראייה הרחב ותנאי התאורה הטובים שהיו בכביש. הודגש כי ניסוי שדה הראייה אינו אמור לשמש כשחזור מלא של התאונה, אלא מטרתו לבדוק את שדה הראייה שהיה לנהג בזמן התאונה, בתנאים דומים ככל הניתן. ואכן, מהניסוי השני עלה שניתן היה לראות את המשתתפים היטב ושהמערער היה צריך להבחין בנטע ובמנוח זמן רב לפני שהגיע לאזור האימפקט. באשר לטענות המערער בדבר לבושם הכהה של נטע והמנוח והרקע הכהה שהיה מאחוריהם, אלה

אין מתיישובות עם העובדות לפיהן המנוח חבש קסדה בהירה בצבע תכלת שנראתה היטב בסרטוני "נתיבי ישראל"; עם כך שנטע לבשה בגדים שחורים קצרים, קסדה אדומה וסנדלים אדומים; עם כך שהצמחייה באזור אינה שחורה ואינה בגוון אחיד; ועם כך שלאורך צדו הימני של הכביש מצוי מעקה בטיחות בהיר.

34. עוד טענה המשיבה כי פגיעתו של המערער במנוח מעידה כי הוא אכן נהג בקלות דעת באופן שאינו תואם את תנאי הדרך. אשמתו של המערער לא נובעת מעצם העובדה שהוא נהג ביום הכיפורים, אלא שהוא נהג באופן שאינו תואם את תנאי הדרך - הימצאות הולכי רגל ורוכבי אופניים על הכביש - אליהם היה מודע. נהיגה ביום הכיפורים יוצרת חובה לנהוג בהתאם לנסיבות המיוחדות של היום, היינו בזהירות יתרה תוך ערנות מרבית לאפשרות הימצאותם של הולכי רגל ורוכבי אופניים על הכביש. אלא שהמערער לא התאים את נהיגתו לכך, ולמעשה נהג בצורה "עיוורת" עד שהחל בבלימה רק לאחר שהתנגש בעוצמה באופני המנוח. למערער עמדו כל התנאים האופטימליים להבחין בנטע ובמנוח, ועל אף כל זאת התנגש במנוח בעוצמה וגרם למותו. נהיגה באופן זה בכלל, ובנסיבות יום הכיפורים בפרט, היא בגדר קלות דעת ברף גבוה ביותר.

35. באשר להרשעת המערער בעבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, זו התבססה על מספר ראיות נסיבתיות ולא נפלה בה כל טעות. הודגש כי אין חולק שבדיקת הינשוף השנייה שנעשתה למערער אינה קבילה כראיה, וגם בהכרעת הדין צוין מפורשות כי לא ניתן להסתמך עליה, כך שלא ברורה טענת המערער בעניין זה. כמו כן, בהינתן אינדיקציות רבות לנהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, אין בעובדה שהוא עבר את בדיקת המאפיינים כדי להוביל לזיכוי.

36. ביחס לטענות המערער בדבר כשל הייצוג, מדובר בטענות בעלמא שלא בוססו כלל ואף לא הוגשה התייחסותם של הסנגורים הקודמים לטענות. כמו כן, בחינת מכלול הראיות עליהן התבסס בית המשפט המחוזי מלמדת כי הרשעת המערער לא הייתה משתנה גם אלמלא התקיימו הכשלים הנטענים בייצוגו, שכן היא מבוססת על מספר רב של אדנים שאינם תלויים זה בזה. בפרט נטען ביחס ליוסי, כי כתב האישום לא ייחס למערער שתיית אלכוהול דווקא אצלו, ובכל מקרה עדותו אינה מעלה ואינה מורידה שכן יש ביכולתו להעיד רק על מה שקרה בביתו ולא על מה שקרה לפני או לאחר מכן.

37. ביחס לגזר הדין, טענה המשיבה כי אין מקום להתערב בו. העונש שהוטל על המערער אמנם אינו קל, אולם הוא הולם את חומרת מעשיו ואת תוצאתם הקשה. חומרת המעשים מתחדדת לאור עברו התעבורתי המכביד הכולל 42 הרשעות קודמות, כאשר הרשעתו הנוכחית היא ההרשעה השלישית בעבירות הקשורות לנהיגה תחת השפעת אלכוהול.

38. ולבסוף טענה המשיבה כי יש לדחות את הבקשה להוספת ראיות. נטען כי למעשה מדובר בבקשה להעיד מחדש את מומחי ההגנה, עדים שכבר העידו בבית המשפט המחוזי; ולהגיש חוות דעת נוספת המתייחסת לקביעות עובדתיות שקבע בית המשפט המחוזי, לממצאי המהימנות שלו ולכך שהעדיף את עדות הבוחן על פני עדותו של המומחה לוי. על כן לא מדובר בראיות חדשות כלל אלא בראיות שהובאו כבר לפני הערכאה הדיונית בשינוי אדרת, תוך ניסיון לבצע מקצה שיפורים שאין כל מקום לאפשרו. באשר לבקשה להעיד את יוסי, נטען כי הוא מסר הודעה במשטרה והודעתו צורפה לחומר החקירה והועברה להגנה, אך הוא לא זומן לעדות מטעם מי מהצדדים. על כן, לא מדובר בראיה חדשה שלא ניתן היה להביאה קודם לכן. מכל מקום, כאמור, לא נראה שעדותו תוכל להביא לשינוי כלשהו בתוצאת ההליך.

39. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 20.2.2025 התקיים לפנינו דיון במעמד הצדדים. כבר בפתח הדיון הודענו כי החלטנו לדחות את בקשת המערער להוספת ראיות, תוך שהבהרנו כי נימוקינו יינתנו בגוף פסק הדין. לאחר מכן שמענו את טיעוני באי-כוח הצדדים, אשר חזרו כל אחד על עיקרי הטיעון מטעמו. באת-כוח המערער אף הסתייעה בטיעוניה בדגם רחב ממדים שהוצב באולם בית המשפט, באמצעותו ביקשה להמחיש את אזור התאונה ולהסביר את טיעוני ההגנה בנוגע למיקום התאונה ולשדה הראייה של המערער.

דיון והכרעה

40. לאחר עיון מעמיק בפסק דינו של בית המשפט המחוזי ובטענות הצדדים, ולאחר שמיעתם בדיון שהתקיים לפנינו, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור על הכרעת הדין להידחות ודין הערעור על גזר הדין להתקבל במידה מתונה, וכך אציע לחברי שנעשה.

הערעור על הכרעת הדין

41. בטרם אפנה לבחינת טענות המערער על הכרעת הדין, אבקש להעיר שלוש הערות מקדימות.

האחת: כתב הערעור ועיקרי הטיעון מטעם המערער מלאים טענות כרימון נגד ממצאיו של בית המשפט המחוזי בהכרעת דינו. ההכרעה שלהלן לא תעסוק בכל אחת ואחת מהטענות האמורות. ערעור המבקש להפוך כל קביעה וממצא של הערכאה הדיונית מחמיץ את תפקידה של ערכאת הערעור ואת טיב הביקורת השיפוטית המופעלת על ידה. כפי שנאמר מקדמת דנא, "תפקידה של ערכאת הערעור אינו לבחון מחדש את אשמתו של הנאשם, את צדקתו או את רשעתו; תפקידה הוא להעביר תחת שבט ביקורתה את פסק-הדין של הערכאה הדיונית ולבחון אם 'כשר' הוא או 'פסול', ואם נפל בו פגם היורד לשורשו של עניין" (ע"פ 1258/03 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 625, 642 (2004); ראו גם: ע"פ 4115/08 גלעד נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (24.1.2011); ע"פ 8483/16

ועדיה נ' מדינת ישראל, פסקה 41 (25.10.2018) (להלן: עניין ועדיה)). ההכרעה תתמקד אפוא בסוגיות המרכזיות המועלות בערעור.

השנייה: בהמשך לאמור, הלכה למעשה חלק נכבד מטענות המערער מופנה כלפי קביעות עובדתיות וממצאי מהימנות של בית המשפט המחוזי. על כן מן הראוי להזכיר מושכלות יסוד לפיהן ערכאת הערעור לא תיטה להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, אשר התרשמה באופן ישיר ובלתי אמצעי מהעדים שנשמעו לפניה ומהשתלבות עדויותיהם במארג הראייתי הכולל (ראו לדוגמה לאחרונה: ע"פ 7688/23 קוינגטון נ' מדינת ישראל, פסקה 40 (6.3.2025); ע"פ 2695/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (19.2.2025); ע"פ 368/24 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (9.2.2025)). אמנם לכלל זה הוכרו מספר חריגים, אך אומר כבר עתה, וארחיב גם להלן, כי מקרה זה אינו בא בגדרם.

והשלישית: כתב הערעור ועיקרי הטענות של המערער מנוסחים בלשון משתלחת ובוטה במיוחד. המערער לא בחל בהאשמות קשות בבוחן, בבאת-כוח המשיבה בהליך קמא ובבית משפט זה, לרבות כאלה המייחסות למי מהם כוונה להפלילו. המערער לא הסתפק בכך ואף מצא לנכון להפנות האשמות כלפי הוריו של המנוח, אשר איבדו את היקר להם מכל, ואף כלפי המנוח עצמו. מדובר בטענות חמורות ביותר, שאין להן ולו קצה קצהו של בסיס, והן אינן ראויות להישמע. אין כל מקום להפוך עד או פרקליט בהליך, וודאי לא את בית המשפט ואת הוריו של נפגע עבירה או את נפגע העבירה עצמו, ל"שק חבטות", אף אם תוצאת ההליך אינה נושאת חן בעיני המערער. הנייר אינו סובל הכל.

42. ועתה לטענות המערער לגופן. באופן כללי ניתן לחלק טענות אלה לשלוש סוגיות מרכזיות: שדה הראייה ותנאי הדרך ששררו בכביש בעת האירוע; הוכחת הנהיגה של המערער תחת השפעת משקה משכר; והרשעת המערער בעבירת המתה בקלות דעת. אדון בסוגיות אלה כסדרן.

שדה הראייה ותנאי הדרך

43. טענתו המרכזית של המערער בנוגע לסוגיית שדה הראייה ותנאי הדרך, היא כי התאונה התרחשה במיקום שונה מזה שנקבע על ידי הבוחן כאזור האימפקט, וכי במיקום האמיתי בו אירעה התאונה לא ניתן היה לראות מראש את שתי הדמויות שהיו על הכביש. זאת הן נוכח האופן שבו עמדו אופניו של המנוח (טענת ה"מימד הצר"); הן בשל החשיכה והליקוי בעמוד התאורה שהיה במקום; והן בשים לב ללבושם הכהה של המנוח ונטע ולרקע הכהה שהיה מאחוריהם.

44. אפתח במיקום התאונה- נקודת האימפקט. לטענת המערער כאמור, הבוחן קבע את נקודת

האימפקט בנתיב המרכזי-שמאלי נוכח סימני החריצה שנמצאו על הכביש, וזוהי קביעה שגויה. לעמדתו, מעדותה של נטע, מהממצאים הקיימים ומהספרות המקצועית עולה כי התאונה התרחשה בנתיב הימני של הכביש. בתוך כך טוען המערער כי בית המשפט קבע שנקודת האימפקט הייתה בתפר שבין הנתיב הימני למרכזי, וזאת באופן שאינו עולה בקנה אחד עם קביעת הבוחן או עם עמדת ההגנה.

45. אין בידי לקבל טענות אלה. כבר בפתח הדברים אומר כי מקובלת עליי העמדה לפיה בנסיבותיו של מקרה זה, מיקומה המדויק של נקודת האימפקט אינו משליך על שדה הראייה של המערער אל המקום שבו עמד המנוח. זאת בשים לב לכך שהפערים בין הנקודה שציין הבוחן לבין האזור שצוין על ידי המומחה לוי בדבר נתיב הנסיעה בו התרחש האימפקט אינם משמעותיים (כפי שיפורט להלן); לכך שמדובר בכביש ישר ורחב ולתנאי הראות הטובים ששררו בעת התאונה (כפי שגם כן יפורט להלן); ולעובדה שלטענת המערער עצמו הכביש היה ריק מכלי רכב או מבני אדם בעת התאונה או בדקות שקדמו לה. אולם מאחר שלסוגיה זו הוקדש נפח משמעותי בטיעוני הערעור, אדון בטענות המערער גם לגופן.

46. ראשית, טענת המערער כי מיקום אזור האימפקט שנקבע על ידי הבוחן שגוי, נשענה על עמדת המומחה לוי לפיה לא ניתן לקבוע את נקודת האימפקט על בסיס סימני חריצה בכביש. ברם בית המשפט העדיף את עמדת הבוחן על פני עמדתו של המומחה לוי, לאחר התרשמות בלתי אמצעית משניהם, וכאמור בעניינים כגון דא ערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב (וראו בפרט בהקשר של העדפת מומחים: עניין ועדיה, פסקה 67; ע"פ 7066/13 אלמליח נ' מדינת ישראל, פסקאות 66 ו-72 (22.12.2015) (להלן: עניין אלמליח); ע"פ 3071/01 מאירוב נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (16.11.2006)). לא למותר לציין בהקשר זה כי המומחה לוי עומת בחקירתו עם העובדה שבספר הבוחנים המשטרתי אליו הוא עצמו הפנה, צוין כי סימני חריצה הם אחת מהדרכים לקבוע את אזור האימפקט, והוא לא נתן לכך כל מענה (עמ' 141 לפרוטוקול מיום 25.7.2022, שורות 26-33). שנית, קביעת אזור האימפקט על ידי הבוחן אמנם התבססה על החריצים בכביש, אולם מהשרטוטים שערך ביום התאונה ובסמוך לאחר מכן עולה שהמיקום שנקבע על ידו מתיישב עם המיקום עליו הצביע המערער עצמו בזירת התאונה (ת/12 ו-ת/20). שלישית, הניסיון לייצר פערים בין עמדת הבוחן, עדותה של נטע וקביעת בית המשפט אינו משכנע. התמונה המתקבלת ממכלול הראיות והקביעות היא אחת והיא ברורה: נטע והמנוח עמדו בתפר שבין הנתיב הימני למרכזי - נטע מימין לקו ההפרדה והמנוח משמאלו, בנתיב המרכזי. כך קבע הבוחן בדוח שערך (ת/26, עמ' 3-4); כך מסרה נטע בעדותה (עמ' 6 לפרוטוקול הדיון מיום 15.2.2022, שורות 24-30); וכך קבע בית המשפט (עמ' 5 ו-13 להכרעת הדין). ורביעית, אף המומחה לוי כלל לא סבר שהתאונה אירעה בנתיב הימני. מחוות דעתו ומעדותו עולה גם כן כי המנוח עמד בסמיכות לקו ההפרדה שבין הנתיב הימני למרכזי, מעט דרומה מהנקודה שנקבעה על ידי הבוחן (כלשון חוות הדעת: "מעט לאחר דרומה מסימני החריצה" (עמ' 61); וכלשונו בעדותו: "5 מטר לאחר וקצת ימינה" (עמ' 141 לפרוטוקול, שורה 15)).

47. נוכח כל האמור, אין מקום לקבל את טענת המערער לפיה המיקום שנקבע על ידי הבוחן שגוי. ממילא, גם אין לקבל את הטענה לפיה אין רלוונטיות לממצאי הבוחן בניסוי שדה הראייה השני, בו הוצבו הרוכבים שדימו את נטע ואת המנוח במיקום האימפקט האמור (כפי שעולה מעיון בלוח התצלומים של ניסוי זה (ת/15)). מאותו הטעם אין אף לקבל את הטענה כי במיקום "האמיתי" לא היו הרוכבים המדמים עומדים על רקע בהיר כי אם על רקע כהה. מעבר לצורך יוער כי מעיון בלוח התצלומים של הניסוי השלישי שערך הבוחן (ת/18) עולה כי בעת הימצאות הרכב במרחק של 19 מטרים מנקודת האימפקט, אחד מהרוכבים המדמים שהציב לא עמד על רקע בהיר, ולמרות זאת המערער עצמו מסר שהוא יכול לזהותו באופן ברור. אף על פי כן, המערער לא בלם עד לרגע הפגיעה (כך עולה מעדותו של הבוחן, שנמצאה כאמור מהימנה על ידי בית המשפט: פרוטוקול הדיון מיום 17.2.2022, עמ' 16 שורות 1-7 ו-13-24, עמ' 23 שורות 7-9 ועמ' 24 שורות 4-17).

48. ומכאן לאופן שבו עמדו אופניו של המנוח. בעניין זה טוען המערער כי אופני המנוח ניצבו ב"מימד הצר", היינו לכיוון נסיעתו של המערער, ולא בנטייה לצדדים כפי שהציב אותם הבוחן בניסויי שדה הראייה. אלא שעמדה זו אינה מתיישבת עם הדברים שמסרה נטע, לפיהם אופניו של המנוח ניצבו בנטייה ימינה (הודעתה במשטרה מיום 17.9.2021, עמ' 2 שורות 1-6 (ת/62); שרטוט שערך השוטר שגבה את הודעתה על בסיס דבריה (ת/50); ופרוטוקול הדיון מיום 15.2.2022, עמ' 6 שורות 26-27 ועמ' 10 שורות 20-22). מכל מקום, אף אם אכן אופניו של המנוח עמדו ב"מימד הצר" כפי שנטען בחוות דעת המומחה לוי, אין בכך כדי לסייע למערער. זאת מפני שאין חולק כי המנוח היה רכוב על האופניים בעת הפגיעה (הודעת נטע במשטרה מיום 17.9.2021, עמ' 2 שורות 1-2; ופרוטוקול הדיון מיום 15.2.2022, עמ' 7 שורות 26-35 ועמ' 10, שורות 21-22). לפיכך, אף אם אופניו עמדו ב"מימד הצר" - בניצב לרכבו של המערער - המנוח עצמו שהיה רכוב עליהם, עמד ב"מימד הרחב" - במאונך לרכבו של המערער (כך גם ציין הבוחן בעדותו, במענה לשאלת בא-כוח המערער: פרוטוקול הדיון מיום 17.2.2022, עמ' 23 שורות 10-16 ועמ' 24, שורות 1-3). לכך יש להוסיף כי המנוח לא עמד במקום לבדו, ולצדו עמדה נטע. די בכך כדי לדחות את טענת המערער בעניין זה, וזאת אף מבלי להידרש לממצאי התאמת הנזקים של הבוחן אשר אומצו על ידי בית המשפט, ולהעדפתם על פניו ממצאיו של המומחה לוי.

49. טענה נוספת שבפי המערער היא כי התאונה אירעה בשעת חשיכה כשעמוד התאורה שניצב באזור לא פעל והצליל את הכביש. ברם גם בעניין זה אין מקום לשנות מקביעותיו של בית המשפט המחוזי, לפיהן התאונה אירעה בשעת בין הערביים עת עדיין נותר אור יום וטרם ירדה החשיכה באופן מלא; תאורת הכביש כבר פעלה; ולא היה בחסרונו של פנס תאורה אחד מבין רבים כדי להשפיע על הראות. קביעות אלה התבססו על התרשמותו הישירה של בית המשפט מעדויותיהם של נטע, הבוחן ואלימלך (פרוטוקול הדיון מיום 15.2.2022, עמ' 8 שורות 22-23; פרוטוקול הדיון מיום 17.2.2022, עמ' 18 שורה 34 ועמ' 19 שורות 1-4; פרוטוקול הדיון מיום 8.3.2022, עמ' 33 שורות 11-14); כמו גם על

סרטון מצלמות האבטחה של "נתיבי ישראל", ואין מקום שנתערב בהן. למען הסר ספק צפיתי גם אני בסרטון מצלמות האבטחה (ת/44) והתרשמתי כי ממצאיו של בית המשפט בכל הנוגע לתאורה הטבעית באותו ערב מעוגנים היטב.

50. סוגיה נוספת שהעלה המערער בעניין זה, הייתה כי המנוח ונטע היו לבושים בגדים כהים. ברם נטע מסרה בהודעתה במשטרה כי היא עצמה אמנם לבשה בגדים שחורים אך לראשה הייתה כאמור קסדה אדומה; וכי המנוח חבש קסדה בצבע תכלת, לבש חולצה בהירה והיה לו תיק בצבע בהיר (הודעה מיום 17.9.2021, עמ' 4 שורה 9). הודעותיה של נטע במשטרה הוגשו בהסכמה חלף חקירה ראשית, ובחקירתה הנגדית היא כלל לא נשאלה על כך על ידי באי-כוח המערער, דבר הפועל לחובתו (ע"פ 7440/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 22 (6.8.2017); ע"פ 4609/14 בסט נ' מדינת ישראל, פסקה 19 (1.3.2015); ע"פ 5270/14 אולמרט נ' מדינת ישראל, פסקה 184 לפסק דינו של השופט ס' ג'ובראן (29.12.2015)). מה גם, שדבריה של נטע לגבי לבוש המנוח אף נתמכים בתיעוד מצלמות האבטחה של "נתיבי ישראל".

51. סיכומו של דבר, לא מצאתי ממש בטענות המערער בנוגע לשדה הראייה ותנאי הדרך, ודין להידחות.

52. הגם שניתן היה להסתפק בכל האמור, אבקש להוסיף מספר מילים בנוגע לאופן התרחשות התאונה. כאמור לעיל, על בסיס ממצאי התאמת הנזקים קבע הבוחן כי המערער פגע עם הפינה הימנית של חזית הרכב בחלקם האחורי-שמאלי של האופניים. המערער, בהתבסס על חוות דעתו של המומחה לוי, טען כי הממצאים דווקא מצביעים על כך שהפגיעה הראשונית הייתה בין החלק הקדמי-שמאלי של הרכב לבין הגלגל האחורי של האופניים. אלא שאין חולק כי מיד עם הפגיעה במנוח המערער סטה שמאלה (כך עולה מדוח הבוחן (ת/26, סעיף 14.ה) וכך עולה מחקירתו של המערער - פרוטוקול הדיון מיום 25.7.2022, עמ' 119 שורות 13-14). בנסיבות אלה, קשה עד מאוד לקבל את התיזה שהציג המערער. מכל מקום, אף אם הייתה מתקבלת בעניין זה חוות דעתו של המומחה לוי, המסקנה המתבקשת היא שהפגיעה במנוח הייתה יכולה להימנע באמצעות הסטה קלה של ההגה ימינה או שמאלה עובר תאונה.

53. לסיכום עד כאן: התאונה התרחשה במקטע כביש ישר ורחב, ביום שבו תנאי הראות היו טובים ומזג האוויר היה נאה, ובשעה שבה עדיין נותר אור יום אך תאורת הכביש כבר פעלה. המנוח ונטע עמדו במסלול הנסיעה לכיוון צפון, בתפר שבין הנתיב הימני לנתיב המרכזי בכביש, כשאופניו של המנוח עמדו בנטייה ימינה. המערער הגיח מכיוון דרום מבלי שהבחין בשניים, פגע עם חלקו הימני של הרכב בחלקם האחורי של אופני המנוח ורק לאחר מכן החל בבלימה. בהתאם לניסוייו של הבוחן, בהתחשב בשדה הראייה ותנאי הראות, ובהתחשב במהירות שבה נהג המערער, הוא יכול היה להבחין במנוח ובנטע

מבעוד מועד, לבלום ולמנוע את התאונה.

54. טרם חתימת פרק זה אתייחס בקצרה לבקשת המערער "לקבלת ראייה חדשה" בדמות העדת מומחי ההגנה או חוות דעת חדשה מטעם המומחה הרשקוביץ, אותה כאמור דחינו בדיון שהתקיים לפנינו. כידוע, במסגרת בחינת בקשה להוספת ראיות בערעור יש ליתן את הדעת לאפשרות להגיש את הראיות במסגרת ההליך שהתקיים לפני הערכאה הדיונית; לעיקרון סופיות הדיון; ולטיבן של הראיות כמו גם לסיכוי שהגשתן תוביל לשינוי מהותי בתוצאה שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית (וראו למשל: ע"פ 6063/21 מדינת ישראל נ' יאסין, פסקה 58 (26.3.2024); ע"פ 1779/22 משה נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (18.6.2023) (להלן: עניין משה); ע"פ 8957/21 קרא נ' מדינת ישראל, פסקה 52 (21.5.2023); יוסף אלרון "קבלת ראיות שלא על פי סדרי הדין" המשפט: ספר עדי אזור ז"ל יב 15, 30-24 (2007)). בענייננו, לא רק שניתן היה להציג את הראיות המבוקשות במסגרת ההליך לפני בית המשפט המחוזי, אלא שמומחי ההגנה אכן הגישו חוות דעת מטעמם ואף העידו לפנינו. המערער טוען כי יש לערוך סבב עדויות נוסף מהטעם שבהכרעת הדין נכללו קביעות "שלא ניתן היה לצפותן", ברם קשה להלום טענה זו בהתחשב בכך שבית המשפט אימץ בהכרעת דינו את קביעותיו של הבוחן. בנסיבות אלה, ברי אפוא כי מדובר בניסיון לבצע "מקצה שיפורים", ולא לשם כך נועדה הסמכות להורות על הגשת ראיות חדשות בערעור (עניין משה, פסקה 39; ע"פ 7556/15 קונקוב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.4.2019); ע"פ 9536/11 סרור נ' מדינת ישראל, פסקה 50 (16.9.2014)).

וכפי שקבע בית משפט זה בעניין ע"פ 4117/06 מקייטן נ' מדינת ישראל (22.2.2010):

"הנה כי כן, הסמכות להתיר הגשתן של ראיות חדשות לא נועדה לאפשר לצדדים לבצע 'מקצה שיפורים' בקו הגנה בו נקטו. היא אף לא נועדה לאפשר להם להעלות טענות חדשות מקום בו התברר, בבחינת חכמה שלאחר מעשה, כי טענות שהעלו בפני הערכאה הדיונית לא צלחו או כי מומחה אליו פנו ביוזמתם לא סיפק את ה'סחורה' אליה ייחלו (השוו: ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(5) 289, 296 (1997))" (שם, פסקה 19).

דברים אלו מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר כבמקרה שלנו ברצון להגיש חוות דעת של אותו מומחה אשר חוות דעתו לא אומצה על ידי הערכאה הדיונית במידה שציפה בעל הדין, ובערכאת הערעור מבקש בעל הדין באמצעות אותו מומחה להוכיח כי המסקנה אשר הסיק הערכאה הדיונית בשאלה השנויה במחלוקת שגויה (ע"פ 2697/14 חדאד נ' מדינת ישראל, פסקה 67 (6.9.2016)). הדבר די דומה לעד "רגיל" שאינו עד מומחה, אשר עדותו לא נתקבלה על דעת הערכאה הדיונית מפאת שורה של טעמים, ואותו עד מלין על כך ומבקש לשכנע את ערכאת הערעור שעדותו מדויקת ושהערכאה הדיונית טעתה בהערכתה ויש על כן להשמיעה בשנית לפני ערכאת הערעור. במצב מעין זה ברור לכל בר-בי-רב שאין מקום לאפשר את השמעת העדות בשנית. ודאי לא עדות "משופצת" הבאה להוכיח עד

כמה מסקנת הערכאה הדיונית הייתה מוטעית. בכל מקרה, לא מצאנו כי יש בהעדתם של מומחי ההגנה פעם נוספת או בחוות הדעת שצירופה מבוקש, כדי להביא לשינוי התוצאה אליה הגיע בית המשפט המחוזי.

נהיגה תחת השפעת משקה משכר

55. סוגיה מרכזית נוספת שהעלה המערער בטיעונו, נגעה כאמור להרשעתו בעבירה של נהיגה תחת השפעת משקה משכר. לטענתו, בית המשפט הרשיע אותו בעבירה זו על סמך ראיות בלתי קבילות וראיות נסיבתיות שלא נבדקו לעומקן, ואשר לא היה מקום לבסס עליהן הרשעה. עוד נטען כי התנהלותו הנורמטיבית לאחר התאונה, העובדה שעבר את בדיקת המאפיינים בהצלחה והודעתו של יוסי חברו במשטרה, דווקא מוכיחות כי הוא לא נהג תחת השפעת משקה משכר. אלא שגם בעניין זה לא מצאתי לשנות מקביעותיו של בית המשפט המחוזי.

56. אין חולק כי בדיקת ה"ינשוף" שנערכה למערער לא נעשתה בהתאם להוראות היצרן. ברם אף בהתעלם מתוצאותיה של בדיקה זו, קיימים אדנים מבוססים להרשעתו של המערער בעבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים. בטרם יפורטו הדברים יובהר כי כפי שנקבע לא אחת, הרשעה בעבירה של נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים אינה חייבת להתבסס על ראיות מדעיות, ואין כל מניעה לבססה גם על ראיות נסיבתיות (ראו והשוו: ר"ע 666/86 עודה נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(4) 463 (1986) (להלן: עניין עודה); רע"פ 3828/11 אבוהרון נ' מדינת ישראל, פסקה ח' (25.5.2011); רע"פ 6669/09 אליה נ' מדינת ישראל (25.8.2009); רע"פ 903/09 לוי נ' מדינת ישראל (5.3.2009); עניין ועדיה, פסקה 67). בענייננו אכן, מספר ראיות נסיבתיות מצביעות על אשמתו של המערער.

57. תחילה, אין חולק כי המערער הודה שצרך אלכוהול בצהרי יום התאונה. בעניין זה, הוא נשאל פעמים רבות על אודות כמות האלכוהול שצרך, סוג האלכוהול, העיתוי בו שתה והמיקום בו עשה כן, אך הגרסאות שניתנו על ידו היו שונות, מתפתלות ומתפתחות.

גרסתו הראשונה של המערער בעניין נמסרה למתנדב של משטרת ישראל בזירת התאונה, אשר שאל אותו אם שתה אלכוהול. בתחילה השיב לו המערער בשלילה, אך לאחר מכן שינה את גרסתו ואמר "מזמן". כאשר עומת עם הפער בין תשובותיו, המערער גמגם (פרוטוקול הדיון מיום 11.4.2022, עמ' 54 שורות 13-15 ועמ' 56 שורות 1-4; תשובתו המגומגמת לשאלה באה לידי ביטוי גם בדוח הפעולה שערך המתנדב הובר במקום התאונה (ת/64)).

בהמשך הערב, בשיחה שקיים המערער עם שוטר נוסף בעת מעצרו, הוא מסר כי שתה כוס יין אחת בצהרי אותו היום, בשעה 14:00 (ת/31). עם זאת למחרת היום, בשימוע שנערך למערער לפני

החלטה על פסילתו המינהלית מלהחזיק רישיון נהיגה, הוא מסר ששתה "רק 2 כוסות יין בצהריים ונהגתי אחרי 4 שעות" (ת/63).

בחקירתו הראשונה במשטרה מיום 16.9.2021 (ת/1ד), מסר המערער את גרסתו החמישית כי ששתה "ממש מעט" בצהריים ונהג רק לאחר חמש שעות, כאשר בין לבין אכל ארוחת ערב (עמ' 20-22).

את גרסתו השישית מסר המערער בחקירתו השנייה במשטרה מיום 17.9.2021 (ת/2ד) בה טען תחילה ששתה אלכוהול בביתו של יוסי בבאר יעקב בסביבות השעה 14:30. הוא גם מסר ש"יכול להיות שקניתי את זה ב... קנינו את זה איזה בקבוק... אני לא זוכר, כאילו יכול להיות..." (עמ' 21-22). אלא שבהמשך אותה חקירה הוא מסר שלקח את הבקבוק מבית הוריו (עמ' 22), ושלא ששתה אצל יוסי אלא ששתה לבד ברכבו. כשנשאל כמה ששתה, מסר ששתה "איזה שתי כוסות... שתיים וחצי כוסות... זה כמעט בקבוק". כשנשאל מה עשה עם יתר היין, מסר "איזה רבע ממנו... זרקתי" (עמ' 23-25). בהמשך חזר המערער על כך ששתה ברכבו "שתי כוסות-שתי כוסות ורבע", אך לא זכר להשיב איזה יין ששתה וכיצד פתח את הבקבוק ברכב (עמ' 26-27).

את גרסתו השביעית או שמא השמינית מסר המערער בחקירתו הרביעית במשטרה מיום 20.9.2021 (ת/4ד) בה סירב תחילה להשיב על שאלות בנוגע לצריכת אלכוהול על ידו עובר לתאונה, תוך שמסר כי תשובותיו בחקירותיו הקודמות היו "מתוך השערה" (תמלול דיסק 2, עמ' 7-9). בהמשך הוא מסר "אני מודה ששתיתי בצהריים ולאחר מכן עשיתי הפסקה... להערכתי בין שלוש לארבע שעות, שעתיים, שלוש, ארבע אני לא זוכר, להערכתי בין שלוש לארבע..." (עמ' 10). כשנשאל האם ששתה אלכוהול אצל יוסי הוא מסר "לא שזכור לי" (עמ' 11-12), וכשנשאל על איסוף הבקבוק מהוריו מסר שהשאלות אינן רלוונטיות (תמלול דיסק 3, עמ' 5-6). בהמשך אותה חקירה הוא מסר ששתה "שתיים, שתיים וחצי שלוש" כוסות בצהרי יום התאונה, טרם הגיע ליוסי (תמלול דיסק 3, עמ' 8-9).

בחקירתו החמישית במשטרה מיום 23.9.2021 (ת/5ה), כשבוע לאחר התאונה, נשאל מה סוג המשקה ששתה והשיב "אני לא זוכר עבר כל כך הרבה זמן" (תמלול דיסק 6, עמ' 6). גם כאשר נשאל היכן ששתה לפני התאונה ועם מי ששתה, הוא מסר שאינו זוכר (תמלול דיסק 6, עמ' 7).

עם זאת, בעדותו בבית המשפט, שנערכה בחלוף כ-8 חודשים מחקירותיו, דווקא זכר המערער שהמשקה ששתה היה יין אדום (פרוטוקול הדיון מיום 6.6.2022, עמ' 82, שורות 9-12). כשנשאל כיצד בחקירותיו במשטרה לא זכר מה היה המשקה ששתה, הסביר שהדבר נבע ממצבו הגופני הירוד באותה עת (שם, שורות 28-29). כשנשאל היכן קנה את בקבוק היין, מסר שלקח אותו מבית הוריו כאשר "היה פתוח והיה בו קצת" (עמ' 83 שורות 16-18). כשעומת עם העובדה שאביו מסר בחקירתו

במשטרה כי אינם מחזיקים בקבוקי אלכוהול בביתם, הוא מסר שהתארח אצל הוריו בערב החג הקודם ובאותה עת השאיר אצלם את אותו בקבוק (עמ' 83 שורות 17-28). באשר לכמות האלכוהול, הוא מסר בעדותו ששתי כוסות פלסטיק קטנות ש"הן כמו כוס יין אחת גדולה" (עמ' 84 שורות 17-13). כשעומת עם העובדה שזו הפעם הראשונה שמסר כי בקבוק היין היה פתוח, הוא אמר "ציינתי בחקירתי שזה נשאר מהחג. אולי זה נשמט מבינתכם לשאול אותי. לקחתי בקבוק שלהערכתי היה בו שלושה רבעים ושתייתי מתוכו שתי כוסות פלסטיק קטנות" (שם, שורות 23-26). בנוסף, כאשר הוא נשאל עם איזה חבר שתה אלכוהול, והוא מסר "אני לא רוצה להרחיב בעניין הזה, זה היה 5 שעות לפני התאונה וזהו" (עמ' 73 שורות 25-26). כשנשאל בשנית הוא השיב "נפגשתי עם עשרות חברים בדרך", וסרב לומר האם אכן נפגש עם יוסי (שם, שורה 30).

הנה כי כן, חלף גרסה קוהרנטית וברורה בנוגע לנסיבות צריכת האלכוהול, מסר המערער גרסאות שונות ומתפתלות, הן בנוגע לכמות האלכוהול שצרך, הן בנוגע לנסיבות בהן שתה והן בנוגע לעיתוי בו נעשה הדבר. וכל זאת, כאשר אין חולק כאמור כי הוא אכן צרך אלכוהול בצהרי יום התאונה.

58. המערער טוען כי אין מקום ליתן משקל לפערים בין הגרסאות השונות שמסר, וזאת הן נוכח הטראומה שחווה והן בשל היעוץ המשפטי שניתן לו, שהנחה אותו להשיב כי אינו זוכר. ברם באשר לטעם הראשון, לא רק שטענה זו כלל לא עלתה לפני בית המשפט המחוזי, אלא שאין בכך כדי ליתן מענה לסתירות הרבות שבין הגרסאות השונות. ובאשר לטעם השני, כידוע טענות לכשל בייצוג תתקבלנה רק במקרים חריגים בהם ניתן להצביע על עיוות דין שנגרם לנאשם, כאשר על הטוען לכך מוטל נטל כבד להראות כי אלמלא הייצוג הכושל תוצאת ההליך הייתה שונה. כמו כן, תנאי סף לבחינת הטענה הוא כי הוצגה עמדת הסנגור הקודם לעניין (ראו למשל: ע"פ 2316/23 ג'בארין נ' מדינת ישראל, פסקה 58 (2.2.2025); ע"פ 2189/23 אהרוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 29-30 (20.2.2024); עניין משה, פסקאות 34-35). אין חולק בענייננו כי לא הובאה עמדת באי-כוחו הקודמים של המערער, ובכל מקרה לא ניתן לומר כי המערער עמד בנטל המוטל עליו להראות כי אלמלא ה"כשל" הנטען תוצאת ההליך הייתה משתנה.

59. לא למותר להזכיר בהקשר זה כי לבית המשפט הוגשה בהסכמה הודעה מטעם מכרו של המערער אברהם (ת/51), ממנה עולה כי הוא פגש במערער כשהיה שיכור מספר פעמים, ואף רמז לו זמן קצר לפני התאונה כי הוא סבור שיש לו בעיית אלכוהול. גם עובדה זו מצטרפת לקושי ליתן אמון בגרסתו של המערער.

60. נדבך נוסף המצטרף לגרסאותיו השונות של המערער, הוא ריח האלכוהול שנדף מפיו. בעניין זה, שני נציגי משטרה שהגיעו לזירת התאונה בסמוך לאחר התרחשותה מסרו בעדויותיהם כי הריחו מפיו של המערער ריח של אלכוהול (פרוטוקול הדיון מיום 11.4.2022, עמ' 57 שורות 4-7 ו-17-20);

פרוטוקול הדיון מיום 10.3.2022, עמ' 51 שורות 29-33; הדברים גם תועדו בדוחות פעולה שערכו השניים - ת/31 ו-ת/64). מוכן אני לצאת מנקודת הנחה שעדות בדבר ריח אלוהול הנידף מפיו של הנאשם אינה מהווה כשלעצמה ראיה המוכיחה נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, אולם היא ודאי מהווה ראיה נסיבתית שבהצטרף לראיות אחרות, אכן יכולה להביא להרשעה (וראו למשל: עניין עודה; רע"פ 1715/15 כהן נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-11 (28.2.2016); רע"פ 2279/13 גל נ' מדינת ישראל, פסקאות 3 ו-10 (9.4.2013); רע"פ 5801/07 בנאי נ' מדינת ישראל (17.10.2007); רע"פ 230/13 שבדרון נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (16.1.2013)).

61. לטענת המערער לא היה מקום ליתן משקל לעדויות אלה של גורמי המשטרה, שכן הוא עטה מסיכה וייתכן שהריח שהריחו היה הריח שנדף בזירה בעקבות התאונה. ברם טענות אלה נטענו בעלמא, מבלי שכלל הוזכרו לפני בית המשפט המחוזי. המערער אמנם טען בהליך קמא כי ייתכן שהריח הגיע מפיו של אדם אחר שנכח בזירה, אולם השוטרים הבהירו בעדויותיהם כי הריחו ריח של אלוהול שנדף מהמערער עצמו (פרוטוקול הדיון מיום 10.3.2022, עמ' 51 שורות 29-33; פרוטוקול הדיון מיום 11.4.2022, עמ' 57 שורות 4-7). לכך יש להוסיף כי המערער בעדותו בכלל טען שייתכן שמדובר בריח "בושם שהתערבב" (פרוטוקול הדיון מיום 6.6.2022, עמ' 85 שורות 1-8). מכאן אפוא שאין לקבל את טענות המערער בנוגע למשקלן של עדויות השוטרים בדבר ריח האלוהול שנידף ממנו.

62. לכל האמור מתווספות גם תוצאת בדיקת ה"נשיפון" והתנהלות המערער בנוגע לבדיקת הינשוף ולביצוע בדיקת דם. כנזכר לעיל, בזירת התאונה נערכה למערער בדיקת "נשיפון", בה נמצאו 660 מיקרוגרם אלוהול בליטר אוויר נשוף (יצוין כי הרמה המותרת על פי תקנה 169א לתקנות התעבורה היא 240 מיקרוגרם). אין חולק כי תוצאה זו מגבשת חשד סביר להיותו של המערער שיכור (רע"פ 8624/11 אליסי נ' מדינת ישראל, פסקה ז' (11.12.2011); רע"פ 6690/23 אבו רומי נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (21.9.2023)). בעקבות זאת הובא המערער לתחנת המשטרה לצורך ביצוע בדיקת "ינשוף". מעדותו של השוטר שערך את הבדיקה (עליה נשען בית המשפט המחוזי בהכרעת דינו), כמו גם מצפייה בסרטון המתעד את ביצוע הבדיקה, עולה כי בתחילה נמנע המערער מלשתף פעולה וניסה להתחמק מלבצעה באופן תקין תוך מסירת נפח נשימה לא מספק, ורק לאחר הפצרות השוטר הוא ביצע את הבדיקה כנדרש (פרוטוקול הדיון מיום 11.4.2022, עמ' 60 שורות 1-6; ת/33). נוסף על כך, המערער התבקש לערוך בדיקת דם, אך הוא סירב בטענה כי הוא "לא עושה חיסונים, לא עושה מחטים, לא נותן לבן אדם להכניס לי מחט" (ת/33 עמ' 1-2; דברים דומים מסר המערער גם בהודעתו השנייה במשטרה - ת/2ד, תמלול דיסק 9, עמ' 35-38). זאת כאשר בהמשך הוא אישר שאם הדבר הכרחי להצלת חיים או לצורך חיסון הוא יתגבר על הפחד, ושהוא אף עשה כן בעבר (הודעתו הרביעית במשטרה - ת/4ד, תמלול דיסק 3, עמ' 2-4; פרוטוקול הדיון מיום 6.6.2022, עמ' 87 שורות 2-18). שלל הנתונים האמורים, אף כי אין בכל אחד מהם כשלעצמו כדי להוכיח את אשמתו של המערער, מספקים אפוא תמיכה נוספת למסקנה כי המערער אכן נהג תחת השפעת משקאות

משכרים (ראו והשוו בהקשרים השונים: בש"פ 6431/10 מרמלשטיין נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (13.9.2010); רע"פ 319/14 שמעיה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (18.3.2014); רע"פ 2133/08 אריאל נ' מדינת ישראל (18.3.2008); ויוער בהקשר זה כי המסרב לעשות בדיקת דם לפי דרישת שוטר רואים בו כמי שעבר עבירה של נהיגה בשכרות (סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש])). ולמותר לציין כי העובדה שהמערער הסכים לבדיקת ינשוף אינה מקהה את סירובו לבדיקת דם (רע"פ 4050/00 נומדר נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(3) 358 (2000); רע"פ 5317/12 כץ נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (11.7.2012)).

63. בהינתן הודאתו של המערער בצריכת אלכוהול לצד גרסאותיו השונות בעניין; הודעתו של אברהם בדבר הרגלי השתייה של המערער; עדויות גורמי המשטרה בדבר ריח האלכוהול שנידף מפיו; ותוצאת בדיקת ה"נשיפון" לצד התנהלות המערער בנוגע ליתר הבדיקות - אין מקום לספק כי הוכחה אשמתו של המערער בנהיגה תחת השפעת אלכוהול, ולא נפל כל פגם במסקנת בית המשפט המחוזי בעניין זה.

64. חרף כל האמור טוען המערער כי "הוכח" שהוא נהג שלא תחת השפעת משקה משכר. בעניין זה נסמך המערער בין היתר על הודעתו של יוסי במשטרה לפיה הוא לא שתה בביתו משקה כלשהו. ברם כפי שציין המערער עצמו, יוסי לא הובא לעדות ולא הושמעה כל גרסה מצדו לפני בית המשפט. המערער טוען כי הטעם לכך נעוץ בכישלונם של באי-כוחו הקודמים, אך כאמור לעיל, טענות מסוג זה תתקבלנה רק במקרים שבהם הוכח שאלמלא הכשל הנטען תוצאת ההליך הייתה שונה, ולאחר שהוצגה עמדת הסנגור הקודם. בענייננו, המערער לא הציג את עמדת סנגוריו הקודמים, ובכל מקרה לא מדובר במצב שבו תוצאת ההליך הייתה שונה. זאת לא רק בשל מכלול הראיות העומדות לחובתו כפי שפורט לעיל; אלא גם מהטעם הפשוט שעדותו של יוסי לגבי התנהלות המערער בביתו, אין בה כדי להוכיח בהכרח כי המערער לא נטל משקאות אלכוהוליים שלא בביתו של יוסי. דברים אלה אמורים ביתר שאת שעה שבחלק מגרסאותיו של המערער הוא עצמו טען שכלל לא שתה את האלכוהול עם יוסי אלא לבדו ברכבו. לכך יש להוסיף כי בעדותו שלו סירב המערער להזכיר את שמו של יוסי או לומר כי נפגש עמו ביום התאונה. כלל הטעמים האמורים אף מולכים למסקנה כי אין לקבל את הבקשה להוספת ראיה בדמות שמיעת עדותו של יוסי במסגרת ההליך דנן (וראו והשוו בהקשר זה: ע"פ 3966/19 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (30.4.2020); עניין משה, פסקאות 34-40). למותר לציין כי אף עדות מפיו של יוסי בדבר צלילתו של המערער בביתו לא היה בה ממילא כדי לשנות מתוצאת ההליך.

65. עוד מנסה המערער להיאחז בכך שעבר את בדיקת המאפיינים, ברם אין בכך כדי למנוע את הרשעתו בהינתן אינדיקציות אחרות העומדות לחובתו (ראו והשוו: רע"פ 6336/20 טירם נ' מדינת ישראל (6.10.2020); רע"פ 9987/16 אקדסמן נ' מדינת ישראל (19.6.2017); רע"פ 7465/13 גריגוריאן נ' מדינת ישראל (8.1.2014); רע"פ 3506/11 וינשטין נ' מדינת ישראל (15.5.2011); רע"פ

2073/08 ברבי נ' מדינת ישראל (9.3.2008). בנוסף מנסה המערער להסתמך על התנהלותו לאחר התאונה, במסגרתה על פי הנטען הפגין דאגה למנוח ולנטע והמתין לבוא המשטרה בזירה. אלא שבעניין זה די לומר כי אף לטענת המערער עצמו, לאחר התאונה הוא עזב את הזירה על מנת "לשטוף ידיים" וחזר לאחר זמן מה (פרוטוקול הדיון מיום 6.6.2022, עמ' 86 שורות 10-11), וכי עדים שנמצאו מהימנים על ידי בית המשפט מסרו בעדותם שהוא לא ניגש למנוח מיד לאחר התאונה (עדות אלימלך - פרוטוקול הדיון מיום 8.3.2022, עמ' 32 שורות 17-18) ושהוא נעדר מהזירה לזמן ממושך וחזר אליה רק לאחר הגעת גורמי המשטרה (פרוטוקול הדיון מיום 11.4.2022, עמ' 57 שורות 10-13; וכך גם עלה מעדותו של שוטר נוסף - פרוטוקול הדיון מיום 10.3.2022, עמ' 54 שורות 7-13, שאף תיעד זאת במזכר שערך - ת/29). בנסיבות אלה אין בטענת המערער בדבר התנהלותו לאחר התאונה כדי להצדיק את זיכויו מעבירת נהיגה תחת השפעת משקאות משכרים, ודאי בשים לב לכל האמור לעיל.

נותר אפוא להידרש להרשעת המערער בעבירה של המתה בקלות דעת.

המתה בקלות דעת

66. בית המשפט המחוזי קבע כאמור בהכרעת דינו כי המערער נטל סיכון לא סביר הן בשתיית אלכוהול טרם הנהיגה; הן בהתעלמו מהמוסכמה החברתית הנוגעת להימנעות מנהיגה בכביש ביום הכיפורים ומהאפשרות של הימצאות רוכבי אופניים על הכביש; והן בנהיגה "עיוורת" על הכביש שעה שעמדו לרשותו תנאים אופטימליים.
67. טענות המערער בנוגע להרשעתו בעבירה זו מתמקדות בהתקיימות היסוד הנפשי הנדרש. לטענתו כאמור, הוא לא נטל סיכון בלתי סביר ולמעשה לא נטל סיכון כלל, שכן הוא נסע באופן אחראי ונורמטיבי, ובהתאם לחוק כמו גם לכך שהכביש היה ריק מאדם. לגישתו, הקביעה לפיה בכביש היו הולכי רגל ורוכבי אופניים היא שגויה וסותרת את התיעוד ממצלמות "נתיבי ישראל" כמו גם את קביעת בית המשפט עצמו לפיה היה למערער שדה ראייה פתוח. כמו כן, לא היה מקום להרשיעו על בסיס ההנחה שהוא פעל בניגוד למוסכמה חברתית לפיה לא נוסעים בכניסתו של יום הכיפורים, מוסכמה שאינה מתקיימת לגבי כביש מהיר בסמוך לאחר כניסת החג. לדידו, מקרה זה נכנס לכל היותר לגדרה של עבירת גרימת מוות ברשלנות, וגם בה לא היה מקום להרשיעו.
68. גם בהקשר זה לא מצאתי לקבל את עמדת המערער. אכן, כשם שהצביע חברי השופט י' אלרון בעניין בג"ץ 7118/20 חביבאלא נ' פרקליטות מחוז צפון (6.2.2022), "בתיקים בהם נגרם מוות במסגרת תאונת דרכים לעיתים קרובות קיים קו גבול דק ביותר בין יסוד נפשי של 'רשלנות' ליסוד נפשי של 'קלות דעת'" (שם, פסקה 11). ברם במקרה זה המערער חצה את הגבול בבירור. לשם הרשעה בעבירה של המתה בקלות דעת לפי סעיף 301 לחוק העונשין, נדרש להוכיח נטילה מודעת של סיכון בלתי סביר לאפשרות גרימת מותו של אדם, מתוך תקווה להצליח למנעה (סעיף 20(א)(2)(ב) לחוק

העונשין). וכפי שציין חברי השופט אלרון:

"קלות הדעת מתיישבת עם רצון (או תקווה) כי התוצאה לא תתרחש, אולם דרך הפעולה שננקטת לשם כך מתאפיינת 'בנטילת סיכון בלתי סביר'" (ע"פ 1888/19 גרייב נ' מדינת ישראל, פסקאות 16-15 (5.4.2020); ראו גם: ע"פ 6576/23 ברכאת נ' מדינת ישראל, פסקה 38 (27.4.2025); ע"פ 6637/22 בגיו נ' מדינת ישראל, פסקה 39 (8.1.2024) (להלן: עניין בגיו); ע"פ 7229/20 מירזיב נ' מדינת ישראל, פסקה 35 (20.12.2021)).

לעומת זאת, עבירת גרימת מוות ברשלנות לפי סעיף 304 לחוק, אינה דורשת הוכחת מודעות בפועל לאפשרות שתיגרם התוצאה הקטלנית, אלא הוכחה שאדם מן היישוב היה מודע לאפשרות זו (סעיף 21(א) לחוק; ע"פ 2211/21 בדארנה נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (14.7.2022) (להלן: עניין בדארנה); עניין בגיו, פסקאות 40-41; רע"פ 1510/23 מזרחי נ' בית הדין הצבאי לערעורים, פסקה 10 (20.4.2023)).

69. בית משפט זה עמד לא פעם על הקושי להוכיח את מודעותו של אדם לאפשרות גרימת התוצאה הקטלנית. וכפי שתוארו הדברים על ידי השופט ע' גרוסקופף בהקשר דומה לענייננו:

"המערער טוען כאמור כי לא הוכח, מעבר לרף ההוכחה הדרוש במשפט פלילי, כי התקיים בו היסוד הנפשי של מודעות לסיכון הבלתי סביר הדרוש להרשעתו בהמתה בקלות דעת [...]. לפיכך, לשיטתו, יש לבטל את הרשעתו בעבירה זו, ולהסתפק בהרשעתו בעבירה של גרימת מוות ברשלנות בה הודה, באשר לעניינה די בכך שהוכח שגרימת המוות נגרמה עקב נטילת סיכון בלתי סביר על ידי המערער, ואין צורך להוכיח בנוסף קיומה של מודעות מצדו לסיכון האמור. טענה זו רווחת בקרב נאשמים בעבירת המתה בקלות דעת אגב תאונת דרכים [...]. הדיון בה עשוי לעורר קשיים במישור העיוני-מושגי, דהיינו בשאלה מהי 'מודעות' [...]. ואולם, דומה כי בענייננו, כמו גם במקרה הנפוץ, היא מעוררת בעיקר קושי במישור הראייתי, דהיינו בקביעת ממצא עובדתי בשאלה הקונקרטית של מודעות המערער להתקיימות נסיבות מסוימות ההופכות את התנהגותו לכזו הנושאת סיכון בלתי סביר לתוצאה הקטלנית [...]. ואכן, קביעת ממצא עובדתי בשאלת קיומו של יסוד נפשי סובייקטיבי, החבוי בצפונות מוחו של אדם, לא כל שכן קביעתו מעבר לרמת הספק, הוא עניין המעורר קושי רב" (ע"פ 7222/19 אלגרגאוי נ' מדינת ישראל, פסקאות 25-26 (10.10.2021) (להלן: עניין אלגרגאוי)).

על רקע זה פותחו בהלכה הפסוקה לאורך השנים חזקות עובדתיות המסייעות בקביעת מודעותו של נאשם. כך היא למשל החזקה לפיה אדם מודע למשמעות התנהגותו ולאפשרות גרימת התוצאות הטבעיות שעשויות לצמוח ממנה (עניין אלגרגאוי, פסקה 30; ע"פ 1001/24 אבו דאבוס נ' מדינת ישראל, פסקה 30 (3.3.2025) (להלן: עניין אבו דאבוס); עניין בדארנה, פסקה 19). חזקה נוספת קובעת כי התנהגות המצביעה על התרשלות רבתי מלמדת, לכל הפחות, על התקיימות יסוד נפשי של

קלות דעת (עניין אלגרגאוי, פסקאות 30-32; עניין בדארנה, פסקה 19; ע"פ 467/09 זילברמן נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (2.2.2010)). על חזקה זו נאמר בהקשר לענייננו כי:

"באירוע של תאונת דרכים קטלנית היווצרותן של החזקות הינה נגזרת של עוצמת הרשלנות בנהיגתו של הנאשם. כך למשל שעה שמוכח כי התאונה נגרמה כתוצאה מנהיגה שיש בה סטייה גסה מרמת ההתנהגות הסבירה, יכולה שתקום חזקה ולפיה התקיים בנאשם היסוד הנפשי הנדרש, דהיינו מודעות לטיב נהיגתו ולאפשרות הגרימה של התוצאה הקטלנית, ועמה קלות דעת לאפשרות אירועה של התוצאה הקטלנית" (ע"פ 8827/01 שטרייזנט נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(5) 506, 524 (2003)).

יישום האמור על ענייננו מוליך למסקנה כי לא נפל כל פגם בהרשעתו של המערער בעבירה של המתה בקלות דעת.

70. במקרה זה, אפתח ואומר כי מוכן אני לצאת מנקודת הנחה כי אין בעיתוי בו אירעה התאונה - ערב יום הכיפורים - כדי להביא כשלעצמו למסקנה כי המערער נטל במודע סיכון בלתי סביר כלפי התממשות התוצאה הקטלנית. זאת בין היתר בשים לב לכך שהתאונה התרחשה בלבו של כביש מהיר בין עירוני מרכזי בלב "גוש דן". כמו כן מוכן אני לצאת מנקודת הנחה כי הכביש היה ריק מאדם בעת התרחשות התאונה עצמה. אלא שאין בכך כדי להביא לזיכוי של המערער מעבירה זו, שכן יתר נסיבות התרחשות התאונה מלמדות על נטילת הסיכון הבלתי סביר מצדו.

71. ראשית, כמפורט לעיל, המערער החליט לנהוג ברכבו בעת שהיה תחת השפעת משקאות אלכוהוליים (והשוו: ע"פ 4517/24 מדינת ישראל נ' איוב, פסקה 12 (3.3.2025) (להלן: עניין איוב); ע"פ 8/20 בובי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (12.5.2022); ע"פ 7162/19 ראש נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (3.1.2021) (להלן: עניין ראש)). שנית - וכאן העיקר - על פי ממצאי הבוחן שאומצו על ידי בית המשפט המחוזי, המערער החל כאמור בבלימה רק לאחר הפגיעה במנוח (ת/13; עמ' 16 לפרוטוקול הדיון מיום 17.2.2022 שורות 13-24). פירוש הדבר שהמערער כלל לא הבחין במנוח ובנטע, וזאת חרף שדה הראייה הרחב שעמד לפניו וחרף תנאי הראות הטובים ששררו במועד התאונה, כמפורט לעיל. מכאן מתבקשת המסקנה הברורה לפיה המערער נהג ברכב באופן "עיוור", מבלי ליתן דעתו למתרחש בכביש. בין אם הדבר נבע מהשפעת האלכוהול, בין אם הדבר נבע מכך שהיה מוטרד מהפרידה מבת זוגו לשעבר או עסוק בניסיונותיו לטלפן אליה (ת/27), ובין אם הדבר נבע מכל סיבה אחרת - ברור כי נהיגה תוך הורדת העיניים מהכביש לאורך זמן היא בגדר נטילה מודעת של סיכון בלתי סביר. אדרבה, מדובר בסטייה גסה מרמת ההתנהגות הסבירה הנדרשת מנהג, גם בכביש ריק יחסית, והתנגשות קטלנית היא אך תוצאה טבעית העשויה לצמוח ממנה.

72. סיכומי של דבר אפוא, הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי יסודה בדין ואין כל מקום להתערב

בה.

הערעור על גזר הדין

73. הלכה מוצקה במקומותינו היא כי ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים שבהם קיימת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת, או כאשר נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ראו לדוגמה לאחרונה: ע"פ ג' 66272-01-25 רגב נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (15.5.2025); ע"פ 320/23 אשטה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.5.2025); ע"פ 4519/24 מדינת ישראל נ' בוקאעי, פסקה 7 (8.5.2025)). במקרה זה, מבלי להפחית ולו במעט מחומרת מעשיו של המערער, הגעתי לכלל מסקנה כי יש מקום להקל קמעא בעונש שהושת עליו.

74. כפי שציין חברי השופט אלרון:

"מאות בני-אדם מוצאים את מותם מדי שנה בכבישים. אין המדובר ביד הגורל בלבד: לא אחת תאונות קטלניות מתרחשות כתוצאה מקלות דעתם של נהגים הנוטלים סיכונים בלתי סבירים ומפרים את הוראות כללי התעבורה על מנת לקצר את משך זמן נסיעתם עד להגעה למחוז חפצם. בית משפט זה שב והדגיש את הצורך בענישה מחמירה ומרתיעה בגין עבירות תעבורה המביאות לגדיעתם של חיי אדם בטרם עת. מדיניות ענישה זו נחוצה לשם הרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות תעבורה ומפני נטילת סיכונים בלתי סבירים אשר יש בהם כדי לסכן חיי אדם. בכך, תורמת מערכת המשפט את חלקה במאבק המתמשך בתאונות הדרכים הגובות קורבנות כה רבים כעניין שבשגרה [...]. זאת ועוד, נקבע כי על רמת הענישה בגין הרשעה בעבירות תעבורה קטלניות להלום את חומרת המעשים ותוצאותיהם - ואילו נסיבותיו האישיות של נאשם במקרים אלו מתגמדות לנוכח התוצאות הקשות להן גרם" (בע"פ 4908/18 אל עסיי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (7.11.2019); ראו גם, למשל: ע"פ 224/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (27.4.2022)).

כך הם פני הדברים בכלל, וכך הם בפרט כאשר מדובר בנהגים שיצאו לדרכם כשהם נתונים תחת השפעת משקאות משכרים. גם לעניין זה התייחס חברי השופט אלרון בציינו כי: "בית המשפט לא יגלה סלחנות כלפי אלו העולים על הכביש לאחר שצרכו אלכוהול. מדובר בהתנהגות מסוכנת ונפשעת, הגובה, למרבה הצער, קורבנות חפים מפשע. כפי שהדגשתי זה מכבר, 'יידע כל מי שבוחר לסכן חיים בדרך זו, קוטל בכך ילדים וקורע משפחות... כי עונשו החמור בוא יבוא...' (ע"פ 3190/21 סיגזמונדי נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (3.3.2022); ראו גם: ע"פ 7852/20 מדינת ישראל נ' סאלח, פסקאות 13-14 (15.8.2021) (להלן: עניין סאלח); עניין אלמליח, פסקה 85; ע"פ 2842/10 קלדרון נ' מדינת ישראל, פסקה 31 (23.1.2012) (להלן: עניין קלדרון)).

75. בענייננו, המערער החליט לצאת לנהיגה ברכבו חרף העובדה שצרך משקאות אלכוהוליים, ועשה כן בעודו מסיט את העיניים מהכביש לזמן ממושך. התנהגותו זו הביאה לקיפוח חייו של המנוח, נער מוכשר בעל עתיד מבטיח בן פחות מ-13 שנים, שכל "חטאו" היה כי יצא לרכוב על אופניו בערב יום הכיפורים. לכך מתווספת העובדה שאין זו הפעם הראשונה שהמערער הורשע בעבירות נהיגה בהיותו שיכור, ולחובתו עבר תעבורתי מכביד ביותר של לא פחות מ-43 הרשעות קודמות הכולל גם עבירות כגון נהיגה בקלות ראש, נהיגה תחת השפעת סמים או משקאות משכרים, ושימוש בטלפון בעת שהרכב נע. בגין שלל העבירות האמורות הושתו עליו קנסות רבים, פסילות רישיון, צווי התחייבות להימנע מעבירה ובמקרה אחד אף מאסר על תנאי ושירות לתועלת הציבור. כל אלה, למרבה הצער, לא הצליחו להרתיע אותו מפני אחיזה חסרת זהירות וחסרת אחריות בהגה הרכב. ובנוסף לכל, עד לעת הזו המערער מסרב בתוקף ליטול אחריות על מעשיו וטופל האשמות על אחרים ובפרט על המנוח ועל בני משפחתו. בכל אלה אין להקל ראש.

76. לצד האמור, עיין בפסיקת בית משפט זה מגלה כי אכן העונש שהושת על המערער חורג לחומרה ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים (ראו והשוו: ע"פ 764/21 מדינת ישראל נ' אבו לבן (21.4.2021); ע"פ 8718/20 פלוני נ' מדינת ישראל (7.12.2022) (להלן: עניין פלוני); עניין איוב; עניין אבו דאבוס; ע"פ 7222/19 אלגרגאוי נ' מדינת ישראל (10.10.2021); עניין סאלח; ע"פ 2014/20 אנקרי נ' מדינת ישראל (19.1.2021); עניין ראש). באותם מקרים (לרבות פסקי הדין שפורטו לעיל) הושתו עונשים מתונים יותר מזה שהושת על המערער דכאן, למרות שנסיבות ביצוע העבירות באותם מקרים היו לא פעם חמורות ממקרה זה. אכן, בשנים האחרונות ניכרת מגמת החמרה בענישה בגין תאונות דרכים קטלניות, בפרט כאשר מדובר בנהגים שנהגו תחת השפעת סמים או אלכוהול, ומדובר במגמה מבורכת (עניין קלדרון, פסקה 32; ע"פ 6193/20 בר זכאי נ' מדינת ישראל, פסקה 37 (25.3.2021) (להלן: עניין בר זכאי); ע"פ 8748/08 ברכה נ' מדינת ישראל, פסקה ג (10.10.2011)). אלא שכידוע, על החמרה מעין זו להיעשות באופן הדרגתי ומדוד (ע"פ 1663/24 (10.10.2011)). עליאן נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (12.6.2025); עניין פלוני, פסקה 12; עניין בר זכאי, פסקה 37). על כן, בשים לב למכלול הנסיבות והשיקולים, נראה לי כי יש להקל קמעא בעונש המאסר בפועל שהושת על המערער כך שיעמוד על 9 שנים.

77. אין באמור כדי לגרוע כמלוא הנימה ממעשיו החמורים של המערער או מהתוצאה הקשה שנגרמה מהם. החלל שהותיר מותו בליבם של בני משפחתו של המנוח לא יתמלא והצער ילווה אותם למשך שארית חייהם.

סוף דבר: את תאונת הדרכים שהביאה לגדיעת חייו של המנוח ניתן היה למנוע, ועל האחראי לה לשאת בעונש מוחשי ההולם את מעשיו. מוטב יעשה המערער אם יחדל מהטלת האשמות על אחרים ויפנה לנטילת אחריות עצמית למעשיו. אמליץ אפוא לחבריי כי נדחה את הערעור על הכרעת הדין ונעמיד את עונש המאסר בפועל שהושת על המערער על 9 שנים, כאשר יתר רכיבי העונש יוותרו על מכונם.

דוד מינץ
שופט

השופט יוסף אלרון:

אני מסכים.

יוסף אלרון
שופט

השופטת יעל וילנר:

אני מסכימה.

יעל וילנר
שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט דוד מינץ.

ניתן היום, ו' בתמוז התשפ"ה (2.7.2025).

יעל וילנר
שופטת

יוסף אלרון
שופט

דוד מינץ
שופט